

Beleidsplan Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2008 - 2011

1. Algemene aspecten
2. Afbakening prestatievelden
3. Het profiel van Bloemendaal
4. Doelstellingen per (cluster van) prestatieveld(en)
5. kleine doelgroepen
6. Geplande acties in de periode 2008 - 2011

Bijlagen

- A. Overzicht inkomsten en uitgaven in het kader van de WMO
- B. Verslag(en) bijeenkomsten met instellingen op 11 en 18 juni

Hoofdstuk 1 Algemene aspecten

1.1 Vierjaarlijks plan

Op 1 januari 2007 is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) in werking getreden. De WMO is een wet die in principe op alle inwoners van de gemeente van toepassing is. De gemeente heeft onder de WMO de taak de regie te voeren over een sluitend aanbod van wonen, zorg en welzijn en verantwoordelijkheid te nemen voor ontstane lacunes. In 2006 is met betrekking tot de WMO al het nodige gebeurd. Zo is voor ca. 400 huishoudens de hulp bij het huishouden – in het kader van de overgang van deze voorziening van de AWBZ naar de WMO - feitelijk geregeld. Voorts zijn diverse beleidsdocumenten vastgesteld, waaronder de Verordening en het Besluit voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Bloemendaal.

De tweede fase staat nu voor de deur. Artikel 3 van de WMO geeft opdracht aan de gemeenteraad:

“een of meer plannen vast te stellen die richting geven aan de door de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders te nemen beslissingen betreffende maatschappelijke ondersteuning”.

Het eerste plan, dat tussentijds gewijzigd kan worden, heeft betrekking op het tijdvak 2008 – 2011. In de wet is vastgelegd welke zaken in ieder geval in het plan moeten worden beschreven, te weten:

- a. wat de gemeentelijke doelstellingen zijn op de negen in de wet genoemde prestatievelen
- b. hoe het samenhangend beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning zal worden uitgevoerd en welke acties in de periode 2008-2011 zullen worden ondernomen
- c. welke resultaten de gemeente in de periode 2008-2011 wenst te behalen
- d. welke maatregelen genomen worden om de kwaliteit van de uitvoering van maatschappelijke ondersteuning te waarborgen
- e. welke maatregelen genomen worden om aan degenen aan wie maatschappelijke ondersteuning op de prestatievelen 5 en 6 wordt verleend keuzevrijheid te bieden
- f. op welke wijze de gemeente zich heeft laten informeren over de behoeften van kleine doelgroepen

Een aanzienlijk deel van de projecten/activiteiten dat in deze nota is opgenomen, is al eerder in gang gezet.

Vanwege de breedte van de wet is het onmogelijk uitputtend op alle onderwerpen in te gaan.

1.2 Zelfredzaamheid en participatie

De belangrijkste doelstelling van de WMO is het bevorderen van de maatschappelijke participatie. Maatschappelijke ondersteuning en dienstverlening staan in het teken van het langer zelfstandig kunnen wonen en participeren. Daarbij wordt uitgegaan van ieders verantwoordelijkheid voor en zeggenschap over zijn of haar leven. Daarbij staan ieders kwaliteiten en mogelijkheden centraal. Kernbegrip in de WMO is de eigen verantwoordelijkheid van de burger voor zijn eigen zorg- en/of ondersteuningsbehoefte. Dit houdt in dat mensen zo zelfstandig mogelijk en met zoveel mogelijk keuzevrijheid verantwoordelijkheid dragen voor zichzelf en de eigen omgeving. Zij zijn zich bewust van de kosten van voorzieningen, zorgen voor naasten, doen mee aan verenigingsleven of vrijwilligerswerk en dergelijke.

In deze benadering wordt ervan uitgegaan, dat burgers in eerste instantie de eigen verantwoordelijkheid benutten om de drempels te slechten die deelname aan de samenleving in de weg staan. Soms kunnen burgers zich niet op eigen kracht redden door bijvoorbeeld een lichamelijk gebrek of een chronische ziekte. De gemeente speelt hier actief op in met behulp van een goed preventief beleid en adequate collectieve voorzieningen.

1.3 Preventieve en algemene voorzieningen

De gemeente voert een preventief beleid om uitval van mensen te voorkomen. Waar dit te laat komt worden maatregelen ontwikkeld/genomen om mensen weer op de been te helpen. Samen met de regiogemeenten heeft de gemeente als taak verslaafden, dak- en thuislozen en vrouwen in crisissituaties als gevolg van huiselijk geweld op te vangen. De gemeente voert een strak leerplichtbeleid teneinde het voortijdig schoolverlaten van jongeren te voorkomen.

Centrale begrippen bij het gemeentelijk, sociaal beleid zijn: zelfredzaamheid en eigen initiatief, participatie, integratie, vraaggericht werken en een leefomgeving die schoon, compleet en veilig is. Alle burgers moeten gebruik kunnen maken van goede algemene voorzieningen. Hoe beter het algemene beleid toegesneden is op alle inwoners hoe kleiner de kans op

uitsluiting. Hierdoor is de WMO niet een eenzijdige wet voor kwetsbaren, maar een wet voor iedereen. Op deze wijze kunnen inwoners van Bloemendaal blijven participeren.

1.4 De vangnetfunctie van de Wmo

Soms zijn de collectieve/algemene voorzieningen en preventieve functies niet voldoende om kwetsbare burgers aan onze samenleving te laten meedoen. Indien inwoners van Bloemendaal buiten de boot vallen of dreigen te vallen, neemt de gemeente met maatschappelijke partners maatregelen om dat te voorkomen of om mensen weer binnenboord te halen. Zodat zij vervolgens weer zelfstandig kunnen functioneren en hun eigen keuzes kunnen maken. De gemeente zet zich er, samen met anderen voor in, dat inwoners in harmonie met elkaar leven en omgaan.

De gemeente vindt het belangrijk dat de kwaliteit van de zorg en ondersteuning aan haar burgers een goed niveau heeft. Daarbij is aandacht voor preventie van groot belang, omdat enerzijds hierdoor het welzijn van burgers kwalitatief bevorderd kan worden en anderzijds een onnodig beroep op voorzieningen tegengaan kan worden. Voor de compensatie van de beperkingen die personen ondervinden in hun zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie kent de gemeente voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning. Uitgangspunt daarbij is dat het hierbij gaat om voorzieningen die doeltreffend, doelmatig en afgestemd zijn op de specifieke situatie van de cliënt.

1.5 Uitgangspunten van beleid:

- Algemene voorzieningen gaan voor individuele voorzieningen
- Waar mogelijk preventie
- Ouders zijn primair verantwoordelijk voor het opvoeden van hun kinderen
- Het benutten van de mogelijkheden van het maatschappelijk middenveld
- De sterkste schouders dragen de zwaarste lasten
- Eigen verantwoordelijkheid van de burger
- Vraagsturing
- Keuzevrijheid
- Zo min mogelijk bureaucratie en zaken die belastend zijn voor de cliënt
- Schoon, heel en veilig
- Houdbaar, doelmatig en verantwoord.
- Zo min mogelijk uitvoering door de gemeente zelf
- De gemeente voert de regie
- Aandacht voor kwetsbare groepen
- Aansluiten bij al bestaande initiatieven
- Een zodanig aanbod van diensten en activiteiten vanuit de (welzijns)instellingen, dat burgers zo lang mogelijk de regie op hun eigen bestaan houden en zelfstandig kunnen blijven wonen

Uitgangspunt van de WMO is dat diensten en activiteiten van “welzijn” zodanig georganiseerd worden dat burgers zo lang mogelijk de regie over hun bestaan houden. De inzet van de gemeente is het optimaal positioneren van het welzijnswerk en het slaan van een brug naar de zorgorganisaties. De kansen die het welzijnswerk biedt liggen vooral op het terrein van de participatie. Het welzijnswerk raakt direct veel terreinen die in de WMO centraal staan, zoals het maatschappelijk werk, de diensten van het ouderenwerk, de ondersteuning van het vrijwilligerswerk en de activiteiten in het kader van het jeugdbeleid. Door al die raakvlakken is het belangrijk dat de gemeente het (gesubsidieerde) welzijnswerk opnieuw positioneert, door te onderzoeken welke functies het bestaande werk kan vervullen en welke vernieuwing(en) daarvoor noodzakelijk is (zijn).

1.6 De rollen van de WMO-spelers

In onze samenleving vervullen burgers, het “maatschappelijk middenveld” en de overheid verschillende rollen. Een korte schets van deze rollen.

De rol van de burger: Bloemendalers zijn zelfstandig, zelfredzaam, actief betrokken en solidair

Een groot deel van de inwoners van Bloemendaal is zich ervan bewust dat zij zelf verantwoordelijk zijn voor hun ontwikkeling. Zij zijn door hun opleidingsniveau en mondigheid in staat en bereid de eigen belangen te behartigen. Ze doen idealiter in de volle breedte mee aan de samenleving. Velen nemen initiatief, werken actief mee aan verenigingsactiviteiten en zijn partner bij publieke besluitvorming. Deze burgers dragen er aan bij, dat er heel veel goed gaat in de samenleving. Veel Bloemendalers zijn gericht op anderen, gaan relaties aan en zijn in staat die te onderhouden. Gezien vanuit deze (gewenste) rol zijn onze inwoners bereid om op basis van wederkerigheid anderen te helpen via vrijwilligerswerk en

mantelzorg. Kortom, ze hebben een goed ontwikkeld gemeenschapszin. Niet alle Bloemendalers kunnen of willen voldoen aan dit profiel, nu niet maar ook niet in de toekomst. Er zijn altijd mensen die gewoon niet aan het profiel kunnen voldoen, omdat zij tijdelijk dan wel blijvend niet in de positie verkeren alle rollen te vervullen. Ieder mens heeft bovendien de vrije keus om zich op een andere manier prettig te voelen in de samenleving zonder daarbij anderen tot last te zijn.

De rol van het maatschappelijk middenveld: instellingen en bedrijfsleven

De gemeente Bloemendaal kan het Wmo-beleid niet alleen realiseren. Voor het realiseren van de Wmo-doelstellingen kan het belang van het maatschappelijk middenveld en het bedrijfsleven nauwelijks worden onderschat. Instellingen staan midden in de samenleving en hebben zicht op wat er aan de hand is in de stad en de regio. Zij bieden burgers met hun activiteiten tal van mogelijkheden om “mee te doen”. De instellingen leveren hun diensten direct of indirect aan de burgers. Zij werken daarbij nauw samen met andere organisaties. Instellingen bereiken daadwerkelijk geïsoleerde en maatschappelijk kwetsbare Bloemendalers. Ook het bedrijfsleven heeft een rol als het gaat om de ontwikkeling van de lokale samenleving. Bedrijven doen mee aan het scheppen en in stand houden van een gezond functionerende cultureel-maatschappelijke, sociale en economische omgeving. Dit doen zij o.a. door faciliteiten, kennis, tijd en energie beschikbaar te stellen voor projecten die dat nodig hebben. Het mes van dit maatschappelijk ondernemen snijdt aan twee kanten. Naast het oplossen van een probleem is er sprake van een positieve PR, gemotiveerd personeel en wellicht nieuwe klanten.

De rol van de gemeente

De gemeente wil dicht bij de burger staan, wil weten wat er zich in de samenleving afspeelt en is nieuwsgierig naar nieuwe ontwikkelingen en initiatieven. In de rol van regisseur wordt probleemgericht gewerkt aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken. De gemeente doet dit in haar hoedanigheid van hoeder van het algemeen belang. Voor het oplossen van maatschappelijke problemen is de gemeente afhankelijk van derden. Daarvoor worden partijen bij elkaar gebracht en wordt geprobeerd bruggen te slaan. Soms door ontwikkelingen te faciliteren, te investeren en te stimuleren (subsidiebeleid) en door als ketenregisseur ontwikkelingen te verbinden. Niet alleen op lokaal niveau, maar ook op regionaal niveau met buurgemeenten. De gemeente voelt zich vanuit het publieke belang en binnen wettelijke kaders verantwoordelijk voor de aanwezigheid van een goed werkend en voldoende pakket aan voorzieningen en accommodaties. Vormgegeven in samenspraak met burgers. De gemeente als toekenner van diensten, zoals de voorzieningen gehandicapten en hulp bij het huishouden, levert hier ook een bijdrage aan.

De belangrijkste rol voor de gemeente is het voeren van regie over wonen, welzijn en zorg. Dit betekent initiatief nemen, het faciliteren van ontwikkelingen en partijen aanspreken op hun verantwoordelijkheid. Binnen de Wmo betekent de regierol:

- het stroomlijnen en bewaken van processen
- zorgen voor integraal beleid
- ontwikkelingen signaleren en samenbrengen
- de activiteiten van de verschillende actoren (gemeente, zorgaanbieders, welzijnsorganisaties, woningcorporaties, leveranciers, zorgverzekeraars en burgers) op elkaar afstemmen
- actoren aanspreken op de gemaakte afspraken

1.7 Burger- en cliëntenparticipatie

Binnen de Wmo speelt participatie op verschillende manieren een rol:

1. Participatie in de zin dat de WMO beschouwd wordt als een participatiewet. Het gaat om “meedoen”, dit wil zeggen de deelname aan de samenleving, ook door kwetsbare burgers.
2. Burgerparticipatie, hierbij gaat het om de betrokkenheid van burgers en instellingen bij het ontwikkelen van een visie op maatschappelijke ondersteuning in de gemeente en inspraak op het beleid
3. Cliëntenparticipatie, hierbij staat de belangenbehartiging van vragers centraal

Gemeenten zijn verplicht burgers en maatschappelijke organisaties bij de voorbereiding van het beleid betreffende maatschappelijke ondersteuning te betrekken.

Daarnaast dient het beleidsplan Wmo, dat aan de gemeenteraad wordt voorgelegd, voor advies te worden voorgelegd aan representatieve lokale belangenorganisaties. Het advies wordt gevoegd bij het raadsvoorstel.

In het beleidsplan moet de gemeente aangeven hoe zij zich heeft vergewist van de behoefte van de kleine doelgroepen. Zie hiervoor hoofdstuk 4.

Slechts één van de vier Bloemendaalse kernen – Vogelenzang – beschikt over een dorpsraad. Het is niet uitgesloten dat dit aantal in de toekomst wordt uitgebreid. Een WMO-raad bestaat ook nog niet.

Kenmerkend voor de Wmo is het sturingsmodel van horizontalisering: de gemeente legt aan de lokale samenleving verantwoording af door de bereikte resultaten te presenteren. Gemeenten moeten ook deelnemen aan de landelijke benchmark opdat burgers de resultaten van hun eigen gemeente kunnen vergelijken met andere gemeenten. Ook moeten gemeenten jaarlijks een klanttevredenheidsonderzoek houden.

1.8 Civil society

Een begrip dat veel wordt gebruikt in de context van de WMO is civil society. Daarmee wordt bedoeld: een systeem van verbanden waar mensen vrijwillig deel van uitmaken en die niet voortvloeien uit gezin, familie, vrienden, overheid of bedrijfsleven. De civil society bestaat idealiter uit allerlei initiatieven die door burgers zelf worden gestart, omdat ze die initiatieven belangrijk vinden of omdat ze vinden dat ze bijdragen aan de leefbaarheid van hun leefomgeving of van de samenleving als geheel.

De term civil society past in het denken in termen van ene terugtrekkende overheid, waarbij burgers worden geacht meer verantwoordelijkheid te nemen en elkaar te ondersteunen, in plaats van alle hulp en steun van de overheid te verwachten.

1.9 Samenhangend beleid

De Wmo bestrijkt veel terreinen: wonen, welzijn, vervoer, gezondheid, zorg, zowel professioneel als mantelzorg, zowel collectieve als individuele voorzieningen. De gemeente moet zorgen voor samenhang tussen die aspecten. In dit kader wordt onder samenhang het volgende verstaan:

Binnen de WMO-keten zijn 3 schakels/groepen te onderscheiden:

1. de grote groep redelijk tevreden burgers, waarbij het erom gaat de situatie waarin zij verkeren te continueren. Dit kan via de algemene/collectieve voorzieningen.
2. de risicogroepen, waarvoor op preventie gericht beleid (informatieverstrekking en advies) dient te worden gemaakt
3. degenen die niet/onvoldoende (kunnen) participeren. Zij maken veelal gebruik van individuele voorzieningen.

In het kader van de samenhang is het zaak ervoor te zorgen dat er op alle schakels beleid is geformuleerd en sprake is van een voldoende aanbod. Dit kan per prestatieveld of “over de prestatievelden heen”, per thema of per leeftijdsgroep, bijv. jeugd of ouderen

De vijf gemeentelijke functies binnen prestatieveld 2 dienen zoveel mogelijk in onderlinge samenhang te worden ontwikkeld. Dit kan bijv. door een aantal functies bij dezelfde organisatie onder te brengen.

Hoofdstuk 2 Afbakening prestatievelden

Binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning is de gemeente verantwoordelijk voor het realiseren van resultaten, neergelegd en beschreven in negen prestatievelden. Deze zijn:

1. het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten
2. op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden
3. het geven informatie, advies en cliëntondersteuning
4. het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers
5. het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of van mensen met een psychosociaal probleem (aan te duiden als bevorderen deelname aan maatschappelijk verkeer)
6. het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behoud van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer (aan te duiden als individuele voorzieningen)
7. het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder sociale pensions en vrouwenopvang
8. het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg
9. het bevorderen van verslavingsbeleid

De volgorde waarin de prestatievelden genoemd worden is niet toevallig. Het uitgangspunt is: in en door de samenleving wat kan, met algemene maatregelen wat op die manier dan nog moet, en specifiek maatwerk alleen als dat voor de betrokken persoon noodzakelijk is. Hiermee wordt een drietrap gecreëerd waarbij de start bij de burger zelf ligt.

Eigen verantwoordelijkheid burger ► voorliggende voorzieningen ► individuele voorzieningen. Een toelichting per prestatieveld:

2.1 bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en kernen

Het prestatieveld “bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten” is ruim en breed geformuleerd. De gemeente heeft hierin dan ook een grote vrijheid om lokaal invulling te geven en prioriteiten te stellen. Er zijn bovendien vele manieren waarop gemeenten de sociale samenhang kunnen bevorderen. Het spreekt vanzelf dat het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid raakt aan andere domeinen als wonen, ruimtelijke ordening, veiligheid etc.

Leefbaarheid laat zich definiëren als: het wonen in een prettige en veilige omgeving, met de mogelijkheid om (thuis of in de buurt) gebruik te kunnen maken van (eenvoudige) zorg-, welzijns- en gemakdiensten. Het aanbod dient zich te richten op de drie volgende componenten:

- huis
- diensten/voorzieningen
- omgeving

Dus: een goede toegankelijke – aanpasbare of aangepaste – woning, betaalbare en bereikbare haal- en brengdiensten en een veilige, toegankelijke openbare ruimte. Met name de laatste twee elementen zijn niet alleen interessant voor mensen met een handicap, maar voor iedere wijkbewoner. De verwachting is dat in een gemeente die veel investeert in leefbaarheid, dus zorgt voor een omgeving die heel, schoon en veilig is, de vraag naar zorg vermindert.

Het is aan “de burger” om concreet invulling te geven aan het begrip leefbaarheid. Het is echter niet de bedoeling, dat alle gemeentelijke beleidsterreinen die in meer of mindere mate raakvlakken hebben met het begrip leefbaarheid (bijv. het sport-, ouderen- of volkshuisvestingsbeleid of het verkeerscirculatieplan) integraal onderdeel gaan uitmaken van het gemeentelijk WMO-beleid(splan). Het gaat om de knelpunten: ontbrekende voorzieningen die de sociale samenhang of leefbaarheid van een totale wijk/kern ten goede komen of al aanwezige voorzieningen die verbetering behoeven.

Om de leefbare woonomgeving tevens zodanig te maken dat het de sociale samenhang bevordert kent dit prestatieveld twee belangrijke uitgangspunten:

1. het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid ontstaat niet alleen door de inzet van de door de gemeente gefinancierde professionele organisaties. Eerst en vooral gaat het om de inzet van de bewoners zelf. Het

ligt dan ook voor de hand dat de gemeente bij de uitwerking zoveel mogelijk aansluiting zoekt bij initiatieven vanuit de wijk, of deze initiatieven stimuleert

2. Ten tweede wordt de sociale samenhang bevordert door het hanteren van het principe: van algemeen naar bijzonder. Het is op de lange termijn voordeliger te kiezen voor oplossingen die niet alleen voor specifieke doelgroepen maar voor iedereen bruikbaar zijn

Extra aandacht behoeven de voorzieningen ten behoeve van de kwetsbare burgers/groepen. Zie hiervoor hoofdstuk 7.

2.2 preventief jeugdbeleid

Het prestatieveld “op preventie gerichte ondersteuning” heeft betrekking op de in de gemeente wonende jeugdigen – en in voorkomende gevallen hun ouders – bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval, maar voor wie zorg op grond van de Wet op de jeugdzorg niet nodig is dan wel voorkomen kan worden.

Bij dit prestatieveld dient aansluiting te worden gezocht bij de vijf functies van het preventief jeugdbeleid die er tenminste moeten zijn:

1. het verstrekken van informatie en advies
1. signaleren van problemen
2. toegang tot het hulpaanbod
3. pedagogische hulp
4. coördinatie van zorg

Bij de eerste functie bestaat er een relatie met het prestatieveld 3 (zie hierna)

Bij de functie “signalering” gaat het bijvoorbeeld om de coördinatie tussen signalerende instanties en het vergroten van de deskundigheid van degenen die te maken hebben met jongeren.

De functie “toegang tot het hulpaanbod” heeft betrekking op het totale lokale en regionale hulpaanbod.

Bij pedagogische hulp gaat het om het bieden van opvoedingsondersteuning aan ouders en gezinnen waar problemen zijn of dreigen te ontstaan en om schoolmaatschappelijk werk.

Coördinatie van zorg betreft het afstemmen en zo mogelijk bundelen van zorg in het geval dat meerdere hulpsoorten nodig zijn om een jeugdige of gezin te ondersteunen (voor zover deze niet reeds onder de Wcpv (basistaken jeugdgezondheidszorg) is gebracht.

2.3 Informatie, advies en cliëntondersteuning

Dit prestatieveld heeft zowel een algemene als een individuele component. Met “geven van informatie en advies” wordt bedoeld op activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het gaat hierbij om zowel algemene voorzieningen zoals (voldoende) informatiepunten, als om meer specifieke voorzieningen zoals een individueel advies, of hulp bij de verheldering van een ondersteuningsvraag.

De gemeente laat zich hierbij zoveel mogelijk leiden door de “één loket gedachte”: een burger zou zich in principe niet vaker dan één maal tot de gemeente te wenden om over het gehele scala van voorzieningen de nodige informatie te verkrijgen. Daarbij dient de gemeente zich niet te beperken tot die voorzieningen waar zij zelf over gaat, maar ook informatie te geven over relevante aanpalende terreinen, zoals zorg en wonen.

Onder “cliëntondersteuning” wordt verstaan de ondersteuning van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Cliëntondersteuning heeft de regieversterking van de cliënt – en zijn omgeving – tot doel ten einde de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie te bevorderen. Het gaat een stap verder dan informatie en advies en richt zich op mensen die voor een vraag of een situatie staan die zodanig complex is dat de betreffende persoon het zelf en met zijn omgeving niet kan oplossen.

Voor de gemeente betekent een en ander een voortzetting van de bestaande verantwoordelijkheid voor de ouderenadvisering, sociaal raadslidenwerk en de algemene maatschappelijke dienstverlening. De verantwoordelijkheid voor de cliëntondersteuning voor mensen met (verstandelijke of lichamelijke) beperkingen en voor mensen met een psychische aandoening is nieuw.

Voorbeelden zijn:

- het WMO loket: digitaal, fysiek, telefonisch of bij mensen thuis
- ouderenadvisering, al dan niet in combinatie met huisbezoeken
- cliëntondersteuning
- afstemming tussen verschillende vormen van dienstverlening

2.4 mantelzorg en vrijwilligers

Hoewel vrijwilligerswerk en mantelzorg naar inhoud en motivatie van de betrokkenen verschillen zijn zij, voor de overzichtelijkheid en omdat de overeenkomst gelegen is in de inzet voor de naasten, in één prestatieveld opgenomen. De gemeentelijke verplichtingen worden geacht vooral procedureel te zijn, hoewel de wet ruimte biedt voor individuele voorzieningen als de gemeente dit wenselijk acht. De vrijwillige inzet van burgers, zowel informeel en ongeorganiseerd als in georganiseerd verband vormt een onmisbaar deel van de “civil society”. Met zijn vrijwillige inzet levert de burger actief een bijdrage. Hij geeft niet alleen zijn eigen meedoen vorm, maar draagt ook bij aan het meedoen van kwetsbare groepen. Het gaat hierbij nadrukkelijk niet alleen om vrijwillige inzet in de zorg, maar om vrijwillige inzet op alle terreinen van de samenleving. Uit gegevens van het Sociaal Plan Bureau blijkt, dat ca. 3,5 mln. mensen zich op een of andere manier voor een ander inzetten.

Vrijwilligerswerk is werk dat in georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald, wordt gedaan voor anderen of voor de samenleving.

Mantelzorg kan worden omschreven als langdurende zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt. Het gaat om het bieden van iets extra's dat qua duur en intensiteit de “normale gang van zaken” overstijgt. Vaak is er sprake van een situatie van het in de knel komen van maatschappelijke verplichtingen en persoonlijke voorkeuren.

Veelal wordt voor mantelzorg uitgegaan van de volgende definitie: langer dan drie maanden, meer dan acht uur per week, de verzorging voor iemand op zich nemen. Het Sociaal Plan Bureau heeft berekend dat in de leeftijdsgroep van 18 jaar en ouder ca. 750.000 personen (ca. 6%) aan deze criteria voldoen.

2.5 bevorderen deelname aan het maatschappelijk verkeer

In dit prestatieveld wordt bedoeld op algemene maatregelen die, zonder dat men zich tot de gemeente hoeft te wenden, ten goede zouden kunnen komen aan een ieder die daaraan behoefte heeft. De maatregel hoeft niet uitsluitend gericht te zijn op mensen met een beperking, als zij er maar baat bij hebben. De deelname van mensen met een beperking aan het maatschappelijk verkeer zal bevorderd worden als zij zich met hun rolstoel, of met welk hulpmiddel dan ook, gemakkelijk kunnen bewegen in hun leefomgeving, en toegang hebben tot alle openbare faciliteiten als bibliotheek en gemeentehuis. Maar ook het organiseren van activiteiten met een sociaalrecreatief karakter of sportief karakter voor specifieke doelgroepen is een voorbeeld.

Door het gebruik van het woord “bevorderen” heeft de gemeente een grote beleidsvrijheid. Zij kan zelf invulling geven aan dit beleidsterrein, maar ze kan evenzeer, als pleitbezorger van de mensen om wie het gaat, veranderingen pogen aan te brengen op terreinen waar zij geen directe bevoegdheid heeft. Een sector als “aanpasbaar bouwen” is een voorbeeld van een terrein waarop de gemeente geen beleidsinstrumenten heeft, maar waarop zij wel degelijk voor de doelgroep belangwekkende resultaten kan boeken. Bij participatie in de samenleving gaat het om de deelname aan alle aspecten van de samenleving.

2.6 verlenen individuele voorzieningen

Dit prestatieveld heeft betrekking op maatschappelijke ondersteuning dat zich richt op individuele mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. Het gaat om individueel te verlenen voorzieningen, die aan de behoefte van het individu zijn aangepast. Het individuele gebruikskarakter van de voorziening betekent niet, dat de gemeente het verlenen van die voorziening niet op collectieve wijze vorm kan geven. De gemeente is, met uitzondering van die voorzieningen waarvoor een zorgplicht geldt, vrij om te bepalen welke concrete voorzieningen zij zal verlenen en welke niet.

2.7 maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingsbeleid

Maatschappelijke opvang omvat activiteiten bestaande uit het tijdelijke bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door een of meerdere problemen, al dan niet gedwongen de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht te handhaven in de samenleving. Onder vrouwenopvang wordt begrepen het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan vrouwen die, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten in verband met problemen van relationele aard of geweld. Onder het bieden van openbare geestelijke gezondheidszorg wordt nagenoeg hetzelfde verstaan als hetgeen in de Wet collectieve preventie volksgezondheid nu hieronder wordt verstaan. Te weten:

- het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg
- het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen
- het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen
- het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de openbare geestelijke gezondheidszorg

Ambulante verslavingszorg doelt op activiteiten bestaande uit ambulante hulpverlening, gericht op verslavingsproblemen, en preventie van verslavingsproblemen, inclusief activiteiten in het kader van overlastbestrijding van overlast door verslaving.

Hoofdstuk 3 Bloemendaals profiel

De Wet maatschappelijke ondersteuning richt zich op negen prestatievelden en de doelgroep van de wet omvat in feite alle inwoners van de gemeente. Binnen de algemene doelgroep onderscheiden zich nog specifieke doelgroepen. In dit hoofdstuk worden enkele voor de WMO relevante demografische, sociaal-economische en gezondheidsgegevens van Bloemendaal weergegeven. Deze gegevens samen vormen het profiel van Bloemendaal en de achtergrond voor het Bloemendaalse WMO-beleid.

Omdat Bloemendaal geen eigen statistisch onderzoeksbureau heeft is de gemeente voor de aanlevering van de gegevens afhankelijk van externe bronnen. Een groot deel van gegevens in dit hoofdstuk komt uit de rapportage van het CBS "Gemeente op Maat" van januari 2007.

Oppervlakte en dichtheden

Bloemendaal heeft een totale oppervlakte van 43,29 km². Op elke vierkante meter land wonen gemiddeld 448 mensen. Ter vergelijking: gemiddeld wonen er in Nederland 483 mensen per m² en in Noord-Holland 973.

Ook het aantal adressen per vierkante meter is in Bloemendaal een stuk lager dan gemiddeld in Nederland: 1056 Bloemendaalse adressen tegenover 1865 adressen in Nederland en 3072 adressen in Noord-Holland.

Demografische gegevens

Het aantal inwoners in Bloemendaal bedraagt per 1 januari 2005 17.005 waarvan meer dan de helft, 53% vrouw is. De uitsplitsing naar leeftijd ziet er als volgt uit:

Bevolking	Bloemendaal		Nederland	
	Absoluut	%	Absoluut	%
0-4 jaar	948	5,6	1.010.626	6,2
5-9 jaar	1.189	7,0	987.916	6,1
10-14 jaar	1.150	6,8	1.010.032	6,2
15-19 jaar	975	5,7	979.383	6,0
20-24 jaar	580	3,4	969.352	5,9
24-44 jaar	3.333	19,6	4.806.196	29,5
45-64 jaar	5.240	30,8	4.253.351	26,1
65-79 jaar	2.353	13,8	1.715.097	10,5
80 jaar of ouder	1.237	7,3	573.573	3,5
Totaal	17.005	100,0	16.305.526	100,0

Opvallende verschillen ten opzichte van de landelijke cijfers zijn:

- Ondervertegenwoordiging van de leeftijdsgroep 15 tot 45 jaar;
- Oververtegenwoordiging van de leeftijdsgroep 45 jaar en ouder.

Van de 17.005 inwoners woont het grootste deel in Bloemendaal: 6.245. Aerdenhout komt met 4.450 inwoners op de tweede plaats gevolgd door Overveen met 4.020 inwoners. Vogelenzang is met 2.290 personen de kleinste dorpskern.

58,4 % van de inwoners van 15 jaar en ouder is gehuwd; 26,8 is ongehuwd; 8,4 % verweduwd en 6,4 % is gescheiden. Het percentage gescheiden inwoners ligt 1% lager dan het landelijk gemiddelde.

In Bloemendaal wonen 583 mensen (3,4%) van niet-westerse allochtone afkomst. De groep Surinamers, Antillianen en Arubanen vormt hiervan de meerderheid: 147 personen. Turken staan op nummer 2 met 33 personen.

Sociaal-economische gegevens

Het aantal mensen met een uitkering is in Bloemendaal relatief gering. Ter illustratie staat in onderstaande tabel een overzicht van het percentage uitkeringen per 1000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar:

	Bloemendaal	Nederland
WWB-uitkeringen	18 ¹	50 ²
WAO-uitkeringen	52	62
Wajong-uitkeringen ³	6	13
WAZ-uitkeringen ⁴	4	5
WW-uitkeringen	18	28

De “uitkeringsdichtheid” is het hoogst in Vogelenzang, Aerdenhout-noord, buurt Oldenhove, Veen en Duin en Duinlustpark.

Gezondheidsgegevens

Een belangrijke doelgroep van de Wmo is de groep chronisch zieken en gehandicapten. Gegevens over de omvang van deze groep in Bloemendaal zijn niet direct voorhanden. Op basis van landelijke gegevens valt wel een indicatie te geven van de omvang. Uit een rapportage van het Sociaal en Cultureel Planbureau uit 2004 stamt het onderstaande overzicht:

Ziekte	Prevalentie per 1000 personen van 65 jaar en ouder	Aantal in Bloemendaal
Kanker	42	159
Diabetes	98	370
Psychische aandoeningen	93	351
Ziekten van het zenuwstelsel	21	79
Beroerte	59	223
Hartziekten	140	529
Astma	125	472
Ziekten van het bewegingsapparaat	423	1598
Dementie	94	355

Omdat mensen meerdere aandoeningen kunnen hebben, is het niet zinvol de aantallen te totaliseren. Overigens mag op basis van de opleidingsgegevens en inkomensgegevens van de Bloemendaalse inwoners verwacht worden dat de werkelijke cijfers lager liggen.

Circa 10% van de inwoners heeft een lichamelijke handicap. In Bloemendaal hebben dus naar schatting 1700 mensen een fysieke beperking.

¹ Per 1000 huishoudens.

² Idem.

³ Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten.

⁴ Wet arbeidsongeschiktheidsverzekering zelfstandigen.

Hoofdstuk 4 Doelstellingen per (cluster van) prestatieveld(en)

4.1 doelstellingen m.b.t. het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en kernen

a. Voldoende speelmogelijkheden voor de jeugd van 2 tot ca. 17 jaar

Veilige en uitdagende speelvoorzieningen zijn voor jonge kinderen van groot belang. Er zijn thans 24 speelvoorzieningen in de gemeente, twee daarvan bevinden zich bij basisscholen. Er worden er jaarlijks ten minste twee gerenoveerd. Het opknappen geschiedt in overleg met buurtbewoners. Op basis van een periodieke schouw wordt onderhoud aan de speeltoestellen verricht

Ter stimulering van het ‘samen spelen’ en ter tegemoetkoming aan de met enige regelmaat geuite klacht “dat er in Bloemendaal zo weinig te doen is voor jongeren” worden van 2008 jaarlijks in elke dorpskern twee straatspeeldagen georganiseerd. Dit houdt een verdubbeling ten opzichte van de huidige situatie in. De organisatie daarvan wordt uitbesteed.

In het Dorpshuis Vogelenzang is een jeugdhonk gevestigd, dat gericht is op de jeugd van 12/13 tot 16/17 jaar. De gemeente ondersteunt dit jeugdhonk financieel. Opzet is het aantal ‘jeugdhonken’ met minimaal één uit te breiden. Een geschikte locatie is tot op heden niet gevonden.

Ook, en misschien wel juist, voor gehandicapte kinderen is buiten spelen zeer belangrijk. De bestaande zelfvoorzieningen dienen op hun toegankelijkheid voor gehandicapte kinderen te den getoetst. Gestreefd wordt daarnaast naar:

- a. minimaal één speelvoorziening per dorpskern waar ten minste drie speeltoestellen geschikt zijn voor gebruik door gehandicapte kinderen (bij keuze toestellen de doelgroep betrekken); of
- b. bij elke toekomstige renovatie van een speelvoorziening (minimaal twee per jaar) bezien, uiteraard in overleg met de doelgroep, of op de betreffende locatie aanpassingen/voorzieningen ten behoeve van gehandicapte kinderen noodzakelijk zijn, en zo ja welke.

b. Voldoende peuterspeelzalen en voorzieningen voor kinderopvang

Het (leren) samen spelen met andere kinderen is voor de ontwikkeling van peuters van belang. Uitgangspunt is dat het voor elke peuter in Bloemendaal mogelijk moet zijn minimaal twee dagdelen per week een peuterspeelzaal te bezoeken. De kwaliteit van de dertien in Bloemendaal gevestigde peuterspeelzalen is goed. Het gemeentelijk budget ten behoeve van het subsidiëren van peuterspeelzalen bedraagt € ca. 120.000,-. De subsidieverlening wordt gecontinueerd.

Er bestaat nog geen verordening op het Bloemendaalse peuterspeelzaalwerk. In samenwerking met de besturen van de peuterspeelzalen zal er een worden opgesteld. Hierin zullen o.a. nieuwe subsidie- en kwaliteitscriteria (moeten) worden opgenomen.

Medio 2007 beschik(t)en, met uitzondering van Overveen, alle kernen over een voorziening voor kinderopvang. Opzet is, uiterlijk in 2008, ook in deze kern een dergelijke voorziening te realiseren.

Per 1 augustus 2007 dienen alle basisscholen – als ouders daarom vragen – hetzij zelf voor- en naschoolse opvang te verzorgen op schooldagen tussen 07.30 uur en 18.30 uur, hetzij faciliteiten te bieden waarbinnen andere partijen dat doen en hierbij de randvoorwaarden aan te geven. Ondanks dat de verantwoordelijkheid in eerste instantie bij de schoolbesturen berust werkt de gemeente, als daartoe de noodzaak bestaat, actief mee aan het realiseren van een voorziening bij elke school.

c. Onderwijs

doelstelling: bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs

Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. De gemeente geeft, in financiële en materiele zin, op bepaalde terreinen de nodige ondersteuning. De gemeente en schoolbesturen achten het van belang dat (basisschool) leerlingen over belangrijke onderwerpen – bijv. het milieu of de wereldgodsdiensten - goed geïnformeerd worden, hiervoor stelt de gemeente dan ook jaarlijks middelen beschikbaar. In het kader van het preventief (jeugd)gezondheidsbeleid worden daarnaast aan de scholen middelen ten behoeve van vakonderwijs (gymnastiek) beschikbaar gesteld en in het kader van het gemeentelijk kunst- en cultuurbeleid middelen ten behoeve van kunsteducatie.

Een overzicht:

2^e Wereldoorlog

het wordt van groot belang geacht, ter voorkoming van een herhaling, dat leerlingen van scholen bewust worden gemaakt van hetgeen zich tijdens de Tweede Wereldoorlog heeft afgespeeld. Door de gemeente gefinancierde activiteiten:

- * project ‘adopteer een (oorlogs)monument’
- * het jaarlijks beschikbaar stellen van de Anne Frankkrant a/d scholen
- * periodiek bezoek van de basisscholen aan het verzetsmuseum te Amsterdam

godsdienstonderwijs

Scholen kunnen bij de gemeente een subsidieaanvraag indienen. De subsidie is bestemd om de leerlingen – door kerkelijke organisaties – te (laten) informeren over alle ‘grote levende religies’. Dit zijn: Boeddhisme, Christendom, Islam, Hindoeïsme en het Jodendom. Niet alle scholen doen een beroep op de regeling.

milieueducatie

Ter bevordering van natuur- en milieueducatie (NME) ondersteunt de gemeente NME-projecten van basisscholen in de gemeente met een subsidie van max. € 1.000 per school per jaar

vakonderwijs

Goed gymnastiekonderwijs is van groot belang. De gemeente stelt jaarlijks aan de gezamenlijke scholen € 160.000 beschikbaar teneinde vakdocenten gymnastiek de gymnastieklessen te kunnen laten verzorgen.

kunsteducatie

De gemeente stelt jaarlijks € 5 per leerling (basisscholen) beschikbaar voor het zg. kunstmenu. Een kunstmenu is een samenhangend activiteitenprogramma waarbij kinderen tijdens de acht jaar dat zij op de basisschool zitten, kennismaken met de zes kunstdisciplines: muziek, dans, film, literatuur, theater en beeldende kunst.

doelstelling: het realiseren van minimaal één brede school in elke kern

De gemeente staat achter het concept van de zg. brede school. Brede scholen komen echter in talloze varianten voor. Wil sprake zijn van een brede school die terecht deze naam voert dan is er sprake van een stevige netwerkvorming rond de kinderen en van een verbreding van het educatief aanbod. Het aanbod van deze scholen is dan uitgebreid met allerlei voorschoolse en buitenschoolse voorzieningen, zoals:

- opvoedingsondersteuning
- verlengde schooldag
- sportactiviteiten georganiseerd in samenwerking met de sportverenigingen
- kunstzinnige vorming
- kinderopvang
- jeugdhulpverlening/jeugdgezondheidszorg

Brede scholen spelen in op diverse ontwikkelingen in de samenleving, bijv. de groeiende behoefte aan zg. dagarrangementen: een dagarrangement is een doorlopend aanbod van voorzieningen in opvang, onderwijs en voorzieningen voor kinderen tussen 0 en 16 jaar). De volgende drie doelen blijken voor bijna alle brede scholen te gelden:

1. de ontwikkelingskansen voor kinderen vergroten;
2. een doorgaande ontwikkelingslijn realiseren;
3. een sluitend netwerk rondom het kind realiseren.

Het gehuisvest zijn van alle organisaties in hetzelfde gebouw is daarbij een pluspunt, maar geen absolute voorwaarde. Samenwerking tussen organisaties en afstemming van de werkzaamheden op elkaar is waar het om draait.

Om alle brede schoolinitiatieven te ordenen wordt gebruik gemaakt van de volgende vijf profielen:

1. het achterstandenprofiel : accent ligt op voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden
2. het verrijkingprofiel : breed aanbod activiteiten op sociaal, cultureel en sportief gebied
3. het zorgprofiel : accent op opvoedingsondersteuning
4. het opvangprofiel : opvang van kinderen, ook buiten de reguliere schooltijden, staat centraal
5. het wijk- en buurtprofiel: school is basisvoorziening in de buurt en biedt 24/7 een aanbod

Het college heeft uitgesproken dat Bloemendaalse scholen een mix dienen te zijn van de profielen 2, 3 en 4. De rol die brede scholen in het kader van de sociale samenhang (profiel 5) in kernen kunnen spelen komt aan de orde bij punt h.

Met betrekking tot het vervoer van leerlingen en de huisvesting van de scholen heeft de gemeente een wettelijke taak die buiten de reikwijdte van dit plan valt.

d. Sport: ondersteuning jeugd, ouderen en gehandicapten; aandacht voor sport als bindmiddel

Bloemendaal mag met recht een sportgemeente worden genoemd. Sport is niet alleen goed voor 'lichaam en geest', het is tevens een sterke sociale bindingsfactor en mag daarom in deze notitie niet ontbreken. O.a. door middel van de onderstaande activiteiten/uitgaven wordt aandacht aan sport in het algemeen dan wel aan specifieke doelgroepen besteed:

1. op een vast tijdstip in het jaar (september) worden in het gemeentehuis alle sportkampioenen gehuldigd;
2. de gemeentelijke schoolsportcommissie (die bestaat uit enkele vakdocenten gymnastiek) organiseert enkele malen per jaar interscholair sportactiviteiten. De commissie wordt financieel ondersteund. Uit de bijdrage van de gemeente worden de aanschaf van materialen en prijzen en de huur van accommodaties etc. betaald. Budget: € 1.500,-;
3. via een – sinds drie jaar bestaande – gemeentelijke subsidieregeling kan en wordt extra aandacht aan jeugdsport gegeven. Budget: € 27.000,-;
4. er zal onderzoek worden gedaan naar de toegankelijkheid van de gemeentelijke sportaccommodaties voor mensen die niet zo goed ter been zijn;
5. twee verenigingen voor gehandicaptensport ontvangen een jaarlijkse subsidie:
  - stichting paardrijden gehandicapten (€ 1.044)
  - stichting rolstoelhockey (€ 1.375)

Er loopt (daarnaast) een onderzoek naar de behoefte aan sport voor jongeren met een handicap. De resultaten worden in 2008 (?) verwacht.

6. de stichting gehandicaptensport ontvangt een jaarlijkse subsidie (€ 2.500,-);
7. Sinds 2007 bestaat in Bloemendaal de jeugdsportpas. Via deze pas kunnen jongeren, op basis van een aantal proeflessen, met verschillende sporten kennismaken.
8. de wachtlijstproblematiek – met name bij de hockeyverenigingen – heeft blijvend de aandacht. Over mogelijke oplossingen, bijv. een nieuwe hockeyvereniging op de grens van Haarlem en Bloemendaal, wordt overleg gevoerd met de gemeente Haarlem.
9. onderzocht zal worden of er voldoende draagvlak bestaat voor een periodiek te organiseren sportfeestje waaraan door de inwoners van alle dorpskernen, zowel valide als mindervalide, kan worden deelgenomen. Voorbeelden:
  - de (kwart) marathon van Bloemendaal. Om de twee jaar te houden in een andere dorpskern en te organiseren door de inwoners van de betreffende kern (hierin ondersteund door de gemeente)
  - 'Bloemendaalse Olympische spelen', evenals 'de echte' om de vier jaar te houden, waarbij de organisatie voor een groot deel in handen van de inwoners/plaatselijke verenigingen wordt gelegd.

Aan het gemeentelijk (sport) accommodatiebeleid (aanleg en onderhoud van velden, verlichting, contracten etc.) wordt in het kader van de gemeentelijke sportnota aandacht besteed.

e. Intensivering veiligheidsbeleid - Vergroten (gevoel van) sociale veiligheid

De gemeente Bloemendaal – het gemeentebestuur- wenst de leefbaarheid en het (on)veiligheidsgevoel te verbeteren. Het doel van het veiligheidsbeleid in Bloemendaal is de veiligheid objectief en subjectief te verbeteren. Deze doelstelling is meetbaar aan de hand van indicatoren zoals de afname van het aantal slachtoffers door onveilige situaties en incidenten, de afname van onveiligheidsgevoelens en de afname van het aantal delicten en incidenten op het vlak van veiligheid. De informatie hiervoor is afkomstig uit de veiligheids- en leefbaarheidsenquête die periodiek gehouden wordt, de informatie van de geregistreerde politie gegevens en uit gesprekken en signalen van inwoners en andere betrokkenen.

Belangrijk onderdeel van het veiligheidsbeleid is om de bewoners, ondernemers en andere betrokkenen in de gemeente Bloemendaal daar waar mogelijk hierbij te betrekken en hen ook op hun eigen verantwoordelijkheden aan te spreken met betrekking tot de veiligheid in de buurt. Kortom, de nadruk ligt op een gezamenlijke aanpak die leidt tot concrete en zichtbare activiteiten dat uiteindelijk moet resulteren in positieve effecten op de veiligheids- en leefbaarheidsomgeving, zodat het veilig is en een ieder zich veilig weet en veilig voelt in Bloemendaal.

Specifieke aandacht behoeft de veiligheid van beginnende verkeersdeelnemers. Het is van belang hen te beschermen en op weg te helpen in het verkeer. Hoewel in eerste aanleg de verantwoordelijk van ouders, wil de gemeente hier actief aan bijdragen. Met ingang van 2008 wordt daarom het praktisch verkeersexamen op alle basisscholen gesubsidieerd. Dit examen wordt in samenwerking met de politie en Veilig Verkeer Nederland georganiseerd.

HALT:

Geplande activiteiten/maatregelen:

f. In de dorpskernen voldoende voorzieningen realiseren en behouden waardoor het voor zoveel mogelijk inwoners mogelijk is langer (zelfstandig) te blijven wonen.

Voorzieningen in de dorpskernen staan enigszins onder druk. Vraag naar en aanbod van (commerciële) voorzieningen zijn niet op elkaar afgestemd. Een deel van de detailhandel is verdwenen of dreigt te verdwijnen door een gebrek aan klandizie. Voor de meeste inwoners is dit geen probleem. Zij kunnen in aangrenzende gemeenten terecht. Dit geldt niet of in mindere mate voor mensen met een beperking, ouderen en mensen die om uiteenlopende redenen minder mobiel zijn. Het verdwijnen van (winkel)voorzieningen uit kernen brengt het gevaar met zich mee dat de leefbaarheid afneemt. De kernen Bloemendaal-Dorp, Overveen en Vogelenzang beschikken over hun eigen winkelstraten en overige (commerciële) voorzieningen. In de kern Aerdenhout zijn geen commerciële voorzieningen. In 2007 heeft een extern bureau, op verzoek van de gemeente, een visie voor de commerciële voorzieningen in de gemeente opgesteld. Enkele opvallende punten uit het rapport:

- in totaal is in Bloemendaal bijna 13.000 m² detailhandel gevestigd. De kern Vogelenzang heeft, opvallend genoeg, de meeste m² (door met name de aanwezigheid van Bos Tuin & Dier)
- in dagelijkse artikelen is het aanbod in de hele gemeente tamelijk compleet, alleen een winkel in zoetwaren ontbreekt; de supermarkten zijn, naar de huidige maatstaven, kleinschalig van opzet.
- de meeste branches zijn in de gemeente, met name in Bloemendaal-Dorp, vertegenwoordigd. Een warenhuis ontbreekt omdat de afzonderlijke kernen hier te klein voor zijn en er geen ruimte voor is; horeca is ruim vertegenwoordigd. De 'drankensector' is – o.a. door de aanwezigheid van de strandpaviljoens – goed vertegenwoordigd.
- Bloemendaal-Dorp is voor de eigen bewoners veruit de belangrijkste plaats voor de dagelijkse boodschappen, dit geldt ook voor Overveen. Wegens het ontbreken van voorzieningen doen inwoners van Aerdenhout geen boodschappen in de eigen kern. Ca. 70% van de primaire aankopen worden door de inwoners van Vogelenzang in Hillegom resp. Heemstede gedaan
- voor niet-dagelijkse artikelen heeft alleen Bloemendaal-Dorp een (vrijwel) compleet aanbod.
- over de bereikbaarheid per openbaar vervoer zijn de inwoners van Bloemendaal-Dorp en Vogelenzang ontevreden.
- over de parkeervoorzieningen is men in de kern Bloemendaal ontevreden
- over het winkelaanbod is men in de kernen Overveen en Vogelenzang ontevreden.

Op basis van de opgestelde visie worden de volgende actiepunten/'goede voornemens' voorgesteld:

Algemeen

- a. er wordt een gemeentelijk ondernemersloket ingesteld waar ondernemers terecht kunnen met vragen, initiatieven etc.
- b. de gemeente streeft ernaar initiatieven van ondernemers beter te faciliteren en te faciliteren. Een en ander dient nog te worden uitgewerkt

Overveen

- a. er wordt gestreefd naar de heroprlichting van de winkeliersvereniging Overveen
- b. de gemeente staat in principe positief t.o. eventuele vergroting van de supermarkt in het winkelgebied
- c. daghoreca en ondersteunende horeca worden in het winkelgebied onder voorwaarden toegestaan

Bloemendaal-Dorp

- a. de gemeente ondersteunt een eventuele uitbreiding van (de) twee supermarkten
- b. de gemeente wil onderzoeken of bebouwd parkeren mogelijk is en wil de parkeervoorzieningen in het algemeen verbeteren
- c. de gemeente wil daghoreca en ondersteunende horeca onder voorwaarden toestaan

Vogelenzang

- a. de gemeente wil het behoud van de detailhandel in dagelijkse goederen stimuleren en wil flexibel omgaan met initiatieven om deze vorm van detailhandel te versterken

- b. de gemeente wil ondernemersinitiatieven met betrekking tot het verbeteren van solitair gelegen detailhandelsvoorzieningen stimuleren

De gemeente draagt verder bij aan de voorzieningen in de kernen door middel van het accommodatiebeleid, o.a. op het gebied van sport, welzijn en buitenschoolse opvang. Het streven is minimaal in elke kern een voorziening voor buitenschoolse opvang te hebben. Dit is op dit moment alleen in de kern Overveen nog niet het geval.

g. zorgen dat mensen elkaar kunnen (blijven) ontmoeten en daardoor bij elkaar betrokken blijven en zo het sociaal isolement voorkomen

Om de leefbare woonomgeving zodanig vorm te kunnen geven dat het de sociale samenhang bevordert, is de inzet van inwoners zelf van groot belang. Een leefbare woonomgeving heeft geen vaste vorm, maar wordt vooral bepaald door de inwoners zelf. De gemeente dient bij de uitwerking zoveel mogelijk aan te sluiten bij initiatieven vanuit de bevolking. Een belangrijke rol hierin spelen de ruimtes waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten. Inwoners kunnen hier elkaar op een eenvoudige wijze ontmoeten en een netwerk opbouwen. In Bloemendaal is het aantal ontmoetingsruimten gering.

Tijdens in juni gehouden bijeenkomsten (met vertegenwoordigers van plaatselijke en regionale instellingen, organisaties en verenigingen) is uitgebreid stilgestaan bij 'leefbaarheid', 'algemene voorzieningen' en 'sociale samenhang'. Hiertussen bestaat veel overlap en samenhang. Tijdens de bijeenkomsten werd geconstateerd, dat het in Bloemendaal op het punt van de sociale structuur/cohesie beter kan en moet. Enkele passages uit de van de bijeenkomsten gemaakte verslagen:

“vroeger kwam je elkaar op straat tegen en was het heel gewoon om bij elkaar op bezoek te komen”.

“tegenwoordig hebben veel mensen het gevoel dat ze nergens (meer) bij horen”.

“men kent elkaar niet”.

“ mensen leven langs elkaar heen, net als in de stad”.

zo verwoordden de aanwezigen dit gevoel. “Vooral ouderen vereenzamen en raken in een isolement, maar ook de jeugd wordt niet in de gaten gehouden en te weinig gecorrigeerd. Er is te weinig te doen waardoor jongeren vervallen tot vandalisme”.

Het gemis aan sociale structuur/cohesie werd onder meer verklaard uit het wegvallen van de rol die de kerk vroeger had. In de kerk zaten Jap Rap en zijn maat door elkaar. Zulke plekken waar mensen van allerlei pluimage elkaar ontmoet(t)en zijn er niet (meer). Daardoor is men niet meer betrokken bij mensen die niet tot de eigen groep behoren”.

Geopperd werd de sportkantine die functie (ontmoetingsplek) te laten overnemen. Ook in ander verband zouden jong en oud vaker bij elkaar gebracht moeten worden. “Laat de jeugd aan ouderen uitleggen hoe een mobieltje of internet werkt”.

Een punt dat meerdere malen aan de orde kwam was of er meer samenhang moet komen tussen de dorpskernen onderling. Hier werd verschillend over gedacht. Tussen de vier (straks vijf) dorpskernen bestaan grote verschillen. In ieder geval zou de samenwerking tussen de organisaties in de verschillende kernen bevorderd en verbeterd kunnen worden. De min of meer algemene opvatting was, dat sociale samenhang het beste vorm kan krijgen op het niveau van de buurt. Met name kwetsbare groepen zijn afhankelijk van buurtvoorzieningen. Op buurtniveau komt de vraag van inwoners ook het duidelijkst naar voren.

De oplossing voor het ontbreken van c.q. tekort aan sociale structuur/cohesie werd meer dan eens gezocht in het openen van een buurthuis of op zijn minst een inlooppunt, servicepunt of andersoortige buurtvoorziening waar iemand met problemen of vragen kan aankloppen. Zo'n buurtvoorziening zou ook als ontmoetingsplek voor ouderen of jongeren kunnen fungeren. En in ieder geval moet men er koffie kunnen drinken. Meer samenhang tussen de kernen is daarvoor dan ook niet nodig (!). Dat zou trouwens moeilijk gaan, want als er een knelpunt is waarover iedereen het eens was/is, dan is het wel het 'beroerde' openbaar vervoer in Bloemendaal. Voor mensen die zijn aangewezen op de bus zijn voorzieningen als winkelcentra, gemeentehuis en ziekenhuis eigenlijk amper bereikbaar.

'Als je je paspoort wilt gaan verlengen, neem dan maar een lunchpakketje mee, want met de bus ben je een halve dag onderweg', zo vatte een van de aanwezigen een en ander samen.

Tot zover een deel van het verslag van de in juni gehouden bijeenkomsten.

Uit het voorgaande blijken twee knelpunten:

1. een (kennelijk) tekort aan ontmoetingsruimten, inlooppunten, buurtservicepunten
2. een tekortschietend openbaar vervoer, waardoor voorzieningen – binnen en buiten Bloemendaal – en de kernen onderling slecht bereikbaar zijn.

ontmoetingsruimten

Allereerst een nuancerende opmerking: ook in Bloemendaal gaan mensen – net als ‘vroeger’ – natuurlijk gewoon bij elkaar op bezoek, kennen de meeste inwoners hun burens en worden tal van sociale activiteiten georganiseerd. Deze zijn vanzelfsprekend niet altijd voor anderen of de gemeente zichtbaar. Grote groepen burgers redden zich prima in de huidige situatie en met de huidige voorzieningen. Uit het verslag blijkt niettemin, dat er behoefte bestaat aan laagdrempelige voorzieningen; gelegenheden waar men zomaar kan binnenlopen: voor een praatje, een kopje koffie, een advies of een activiteit.

In Bloemendaal bestaan slechts enkele van deze algemene voorzieningen, bijv. sociëteit Tinholt in Overveen – een zeer actieve buurtvereniging met meer dan 700 leden - en het dorps huis te Vogelenzang. Beide voldoen overigens lang niet op alle onderdelen aan het geschetste, ‘ideale’ profiel. Welzijn Bloemendaal doet ook het nodige op dit vlak: diverse malen per week worden op verschillende locaties in de gemeente koffieochtenden georganiseerd. Overigens hebben niet alleen de inwoners, maar ook veel verenigingen/instellingen behoefte aan (extra) ruimte. Een ruimte geschikt voor denksport (en soortgelijke) activiteiten, voor ledenvergaderingen, lezingen etc. en waarbij men zelf voor koffie e.d. zorgt.

Het aantal voorzieningen laat zich niet eenvoudig uitbreiden. Het aantal locaties voor nieuwe voorzieningen is zeer beperkt, een en ander vergt een aanzienlijke investering en ze zijn, zeker als ze min of meer permanent toegankelijk moeten zijn, niet of nauwelijks kostendekkend te exploiteren. Voorts zullen op dergelijke voorzieningen de kwetsbare groepen (ouderen c.q. sociaal geïsoleerden) niet snel afkomen. Voor deze groepen zijn andere, specifiekere voorzieningen nodig. Sportclubs/-kantines vervullen ook een belangrijke sociale functie. Deze rol moet gekoesterd worden. Zij kunnen echter moeilijk als volwaardige buurtontmoetingsruimte fungeren. Op deze voorzieningen komen namelijk in eerste instantie toch ‘slechts’ degenen af die geïnteresseerd zijn in sport. Bovendien zijn zij veelal aan de rand van wijken en kernen gelegen. De oplossing zal in een andere richting gezocht moeten worden.

Basisschool als buurtvoorziening

Bezien dient te worden of voor een versterking van de sociale structuur – en het voorzien in het tekort aan ‘ruimte’ in algemene zin in elke kern - niet aansluiting gezocht kan worden bij voorzieningen die zich over het algemeen al in ‘het hart’ van de samenleving/de kernen bevinden, nl. de (basis)scholen. Bij punt c. – onderwijs – is ingegaan op het fenomeen brede school. Daarbij is aangegeven, dat er vooralsnog is afgezien om de Bloemendaalse brede school (ook) de functie van buurtvoorziening te geven. Omdat aan een dergelijke voorziening kennelijk toch behoefte bestaat behoeft dit besluit heroverweging. Het lijkt raadzaam een aantal Bloemendaalse basisscholen ook het profiel wijk- of buurtschool te geven. Een school met een wijk- en buurtfunctie is een basisvoorziening in de wijk en biedt een aanbod gericht op kinderen, ouders en de buurt, in principe zeven dagen per week. Via de school dient de sociale samenhang in de wijk bevorderd te worden.

Er is nog een reden/ontwikkeling op grond waarvan het verstandig is te trachten aansluiting te zoeken bij basisscholen. Per 1 augustus 2007 zijn scholen verplicht, als ouders daarom vragen, hetzij zelf voor- en naschoolse opvang te verzorgen op schooldagen tussen 07.30 uur en 18.30 uur, hetzij faciliteiten te bieden waarbinnen andere partijen dat doen. In een aantal gevallen wordt overwogen het schoolgebouw uit te breiden met een voorziening voor kinderopvang. Een dergelijke ruimte zou, buiten de tijden dat deze nodig is voor opvangdoeleinden, voor andere activiteiten gebruikt kunnen worden. Overwogen zou ook kunnen worden een grotere uitbreiding dan noodzakelijk voor opvang te realiseren en de extra ruimte te gebruiken voor andere activiteiten. Bijkomend voordeel van het in zee gaan met scholen/instellingen voor kinderopvang is dat het betere mogelijkheden tot beheer c.q. een kostendekkende exploitatie biedt, een aspect dat niet uit het oog dient te worden verloren.

Omdat met bovengenoemde voorzieningen niet alle inwoners bereikt worden zijn er aanvullende maatregelen nodig.

Activiteiten in verzorgingstehuizen

er zal in overleg worden getreden met de plaatselijke verzorgingstehuizen over een structureel aanbod aan activiteiten – bijv. eenmaal per maand – ook toegankelijk voor ouderen die niet in het betreffende verzorgingstehuis wonen

project eenzaamheid

Regelmatig verschijnen er, naar aanleiding van onderzoeken artikelen in de krant die gaan over vereenzaming in onze samenleving. Berichten over mensen die soms weken in hun huis dood liggen zorgen voor veel commotie. Individualisering, kleinere gezinnen, toegenomen arbeidsparticipatie en het uitgangspunt dat iedereen zo lang mogelijk zelfstandig thuis blijft wonen, leiden ertoe dat het risico op vereenzaming groter wordt.

Het benoemen van eenzaamheid als actiepunt is in vergelijking tot het ontwikkelen van gericht beleid eenvoudig. Preventie en/of oplossen van eenzaamheid is een zware opgave omdat het samenhangt met diverse factoren en in hoge mate een persoonlijke beleving is. Eenzaamheid is niet gebonden aan leeftijd maar naarmate men ouder wordt is de kans op eenzaamheidsgevoelens groter. Dit komt vooral omdat op hogere leeftijd ingrijpende levensgebeurtenissen, die risico op vereenzaming met zich meedragen, zich vaker en soms gelijktijdig voordoen. Bij de risicofactoren voor eenzaamheid kan men denken aan sterke inkomensdaling, het verlies van dierbaren of een verslechterende gezondheid. Verschillende risicofactoren leiden tot verschillende typen van eenzaamheid.

Schattingen geven aan dat 32% van de 55-plus bevolking van Nederland beschouwd kan worden als eenzaam. Binnen deze categorie wordt 28% als matig eenzaam beschouwd, drie procent als ernstig eenzaam en 1% als uiterst eenzaam. In Bloemendaal gaat het op basis van bovenstaande cijfers om ca. 250 mensen die ernstig tot uiterst eenzaam zijn.

De gemeente staat als bestuurslaag het dichtst bij de mensen en is het best in staat om de negatieve gevolgen van eenzaamheid te bestrijden. De gemeente mag aangesproken worden op de aanwezigheid van voorzieningen die het mensen in staat stelt om te participeren. Belemmeringen bij de participatie moeten zoveel mogelijk door gericht beleid of via het verstrekken van voorzieningen worden weggenomen. Daarnaast is de overheid verantwoordelijk voor het beschikbaar zijn van hulpverlening aan mensen die ten gevolge van hun eenzaamheid vastlopen.

De doelstelling van het Bloemendaalse beleid is om mensen in staat te stellen sociaal te participeren. Mensen die te maken hebben met ernstige eenzaamheidsproblemen kunnen een beroep doen op individuele hulpverlening. Concreet bestaat uit het beleid uit de volgende onderdelen:

	Bestaand beleid	Nieuw beleid
Welzijnsbeleid	Verordening individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning Toegankelijkheid algemene voorzieningen Wet werk en bijstand Subsidiëring vrijwilligerswerk Subsidiëring welzijnswerk	Ondersteuning vrijwilligers die huisbezoeken afleggen (scholing/intervisie) Voorlichtingscampagne Loket Bloemendaal als centraal meldpunt
Gezondheidsbeleid	Eerste lijnsgezondheidszorg Maatschappelijk werk	

Toelichting nieuw beleid

Meerdere Bloemendaalse organisaties hebben als doelstelling mensen uit hun isolement halen. Zo richten de Zonnebloem en het Rode Kruis zich op de zieke en/of gehandicapte medemens, Welzijn Bloemendaal heeft als doelgroep ouderen en kerken richten zich op hun leden. Deze organisaties doen voor de huisbezoeken een beroep op vrijwilligers. Omdat kwetsbare mensen steeds langer zelfstandig thuis blijven wonen, worden de vragen waarmee vrijwilligers geconfronteerd worden steeds complexer. De scholing en begeleiding van vrijwilligers is daardoor erg belangrijk. Daarnaast is de werving van vrijwilligers een knelpunt. Het kenmerk van huisbezoeken is dat individueel maatwerk geleverd wordt. In het kader van preventie en vermindering van eenzaamheid is het van groot belang dat huisbezoeken ook in de toekomst nog steeds plaatsvinden. Professionalisering van huisbezoeken is onbetaalbaar en daarom dient dit vrijwilligerswerk extra ondersteund te worden. In 2008 zal een specifieke subsidieregeling voor dit werk worden ontwikkeld. Het doel van deze regeling is vrijwilligers te ondersteunen met scholing en intervisie en organisaties als de Zonnebloem meer middelen te geven voor de werving van nieuwe vrijwilligers.

Met voorlichting over eenzaamheid beogen we mensen bewust te maken van hun omgeving en de mensen die er wonen. De voorlichting zal op een positieve manier gebracht worden. Niet de “zielige mensen” zullen centraal worden gesteld maar juist wat mensen bindt. Voor deze campagne zal externe deskundigheid worden ingeschakeld. Van belang is dat bij diverse activiteiten op het gebied van sport, cultuur, vrije tijd etc. de versterking van de sociale samenhang centraal staat. In de Wmo huis-aan-huiskrant van begin september zal een start worden gemaakt met de pr maar het middel zal over een langere periode ingezet worden om het effect van bewustwording te bereiken.

Loket Bloemendaal is het loket voor wonen, welzijn en zorg. De bekendheid van het loket onder de inwoners is nog beperkt. Toch is dit de plek waar mensen terecht kunnen als ze zorg nodig hebben. Het is daarmee ook de plek waar mensen terecht kunnen als ze denken dat iemand uit hun omgeving zorg nodig heeft, maar zelf de stap niet kan zetten richting hulpverlening. Het Loket dient als meldpunt voor zorgbehoevenden. Hier wordt ook geregistreerd welke hulpverleners worden ingeschakeld. Bij de start van de voorlichtingscampagne zal het Loket als zodanig worden gepromoot.

Het nieuwe beleid is een eerste aanzet en wij verwachten dat met deze aanzet het probleem eenzaamheid beter in kaart wordt gebracht. Uit deze informatie kunnen weer vervolgacties vloeien. Voor de eerste aanzet is een budget van € 10.000 geraamd.

Budget voor buurtactiviteiten

het komt de sociale samenhang zeer ten goede indien inwoners zelf gezamenlijk activiteiten organiseren: straatspeeldagen, buurtbarbecues etc. De gemeente kan deze initiatieven door een financiële bijdrage ondersteunen.

Spelregels:

- Het initiatief ligt bij de inwoners
- Er bestaat draagvlak voor het initiatief in de straat, wijk
- Het doel heeft een publiek belang
- De inwoners leveren zelf een bijdrage
- Het initiatief leidt niet tot een structurele financiële bijdrage van de gemeente
- De inwoners proberen zo mogelijk een bijdrage te krijgen van derden
- Er wordt publiciteit aan het initiatief gegeven (verslag, foto's)
- Geen 'ingewikkelde' aanvraagprocedure

project Burenhulpcentrale (zie vrijwilligers)

h. Brede(re) participatie bij het tot stand komen van het beleid met daarbij ruimte voor burgerinitiatieven meerdere wijkraden of WMO-raad met vertegenwoordiging vanuit elke kern)

De gemeente is verplicht ingezetenen van de gemeente te betrekken bij de totstandkoming van het WMO-beleidsplan. Dit 'bij het beleid betrekken' kan op verschillende wijzen, bijv. via een WMO-raad of door overleg met inwoners tijdens wijkbijeenkomsten. Een geïnstitutionaliseerde vorm van overleg – op een vast tijdstip aan de hand van een agenda – biedt ontegenzeggelijk voordelen. In de aanloop naar de totstandkoming van het eerste WMO-plan is, op informele basis, een aantal malen met een aantal inwoners over dit onderwerp gesproken. Door zowel deze inwoners als de in juni geraadpleegde 'professionals' (organisaties en instellingen actief op welzijnsgebied) is aan de gemeente het advies gegeven over te gaan tot het instellen van één of meer WMO- of dorpskernenraden. Het draagvlak hieronder onder de totale bevolking dient nog gepeild te worden. In het algemeen is de opvatting dat de Bloemendaalse kernen zo verschillend zijn, dat het raadzaam is te gaan werken met meerdere raden.

Er zal eveneens worden nagegaan of er voldoende draagvlak bestaat voor een Bloemendaalse 'jongerenoverlegplatform'. Jongeren worden 'als groep' op dit moment niet gehoord. Dit platform zou bijv. kunnen bestaan uit acht of tien jongeren, een gelijk aantal uit elke dorpskern, in de leeftijd van 12/13 – 18/19 jaar, waarmee één- of tweemaal per jaar door de portefeuillehouder jeugd resp. het college overleg wordt gevoerd. Het Bloemendaalse jeugdbeleid, de uitvoering van het WMO-plan etc. zouden dan onderwerp van gesprek kunnen zijn.

Met de in te stellen raden zijn kosten gemoeid. Willen zij hun werk goed kunnen doen dan dienen zij hierin financieel ondersteund te worden. Hiervoor dient een budget te worden uitgetrokken.

Acties/uitgaven:

1. draagvlak peilen onder de bevolking voor het instellen van een of meer WMO- of dorpskernenraden
2. draagvlak peilen voor de instelling van een jongerenoverlegplatform
3. budget uittrekken van € 5.000/€ 10.000

4.2 Doelstellingen m.b.t. het preventief jeugdbeleid

a. Zorgdragen voor voorzieningen op lokaal niveau om:

- problemen in het opvoeden en opgroeien te voorkomen en,
  - als de problemen zich voordoen, ze zo snel mogelijk te onderkennen en zo goed mogelijk op te lossen.
- Daartoe gebruik maken van de volgende vijf functies:

1. verstrekken van informatie en advies
2. signaleren van problemen
3. toegang tot en toeleiding naar het gemeentelijk hulpaanbod
4. pedagogische hulp
5. coördinatie van zorg (gezinscoaching)

b. De functies onderbrengen in een Centrum voor Jeugd en gezin dan wel een Ouder Kind Centrum

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het jeugdbeleid geschakeld aan de jeugdzorg. Verreweg de meeste vragen en problemen op het terrein van opvoeden en opgroeien kunnen en moeten op lokaal niveau beantwoord, respectievelijk opgelost worden. Het is zaak helder in beeld te hebben voor welke taken gemeenten verantwoordelijk zijn, voor zover deze geschakeld zijn aan de jeugdzorg, zodat er wordt zorggedragen voor een sluitende jeugdketen. Er kan invulling gegeven worden aan de gemeentelijke taken aan de hand van de hierna toegelichte vijf zg. functies (onderling samenhangende activiteiten).

De functies worden hierna gespecificeerd vanuit het perspectief van kinderen/jongeren en hun ouders. Uitvoering zal voor een groot deel plaats moeten vinden binnen het Centrum voor Jeugd en gezin c.q. de Jeugdgezondheidszorg 0–19 jaar.

1. Informatie verstrekken aan opvoeders, kinderen en jongeren

Deze functie zorgt ervoor dat in de behoefte aan algemene en specifieke informatie wordt voorzien. Hierbij moet een verschil worden gemaakt tussen informatie voor opvoeders en informatie voor kinderen en jongeren. Ouders en anderen die bij de opvoeding van kinderen betrokken zijn, hebben een grote behoefte aan opvoedingsvoorlichting door deskundigen. Essentieel is dat de informatie voor alle ouders tijdig beschikbaar is. De voorlichting kan algemeen en selectief gegeven worden. Het bestaan en de werkwijze van het bureau Jeugdzorg en het daarin ondergebrachte Advies- en meldpunt Kindermishandeling (AMK) moet deel van de informatie moet zijn.

2. Signalering

In principe is er vanaf de geboorte tussen alle ouders, kinderen en jongeren voldoende contact met voorzieningen (vooral de jeugdgezondheidszorg) om signalering van problemen mogelijk te maken. Het gaat daarbij niet alleen om het signaleren van vragen, maar ook om het signaleren van problemen die de betrokkenen wellicht zelf niet onderkennen. Om deze signalering ook daadwerkelijk te doen plaatsvinden, zullen de werkers in de jeugdgezondheidszorg, de peuterspeelzalen, de kinderopvang en het onderwijs voldoende vaardigheden moeten hebben om signalering mogelijk te maken en adequaat te reageren op het signaal. Het betreft dan vooral problemen met het bespreken van het gesignaleerde met de ouders, kinderen of jongeren zelf. Deze vaardigheden moeten worden opgedaan en onderhouden. Voor lokale instellingen en jongeren die met kinderen en jongeren werken is het hebben en toepassen van een meldcode (protocol) kindermishandeling een voorwaarde. De relatie met Bureau Jeugdzorg bestaat uit het maken van afspraken over verwijzingen naar het bureau en meldingen bij het AMK bij ernstige problemen.

Sedert 2003 zijn div. rapporten verschenen waarin aandacht is besteed aan kindermishandeling en huiselijk geweld in Bloemendaal. Opvallend was dat het percentage meldingen kindermishandeling beduidend hoger was dan het landelijk gemiddelde. Als gevolg hiervan zijn enkele maatregelen genomen. Naar de onderliggende oorzaken wordt onderzoek gedaan.

3. Toegang tot en toeleiding naar het (gemeentelijk)hulpaanbod, beoordelen, toeleiding

Burgers kunnen op eigen initiatief opvoed- of opgroeihulp zoeken, of na een verwijzing van derden hulp gaan vragen. In alle gevallen is het van belang dat de toegang tot die hulp snel bereikbaar en beschikbaar is. Dat betekent dat na signalering

een vervolgstap nodig is. Om deze te kunnen zetten, is een gedifferentieerde toegang tot en toeleiding naar het (gemeentelijk) hulpaanbod nodig.

Op de eerste plaats hebben alle betrokkenen een sociale kaart nodig van alle vormen van opvoed- en opgroeihulp. Deze sociale kaart moet beschikbaar zijn voor ouders, kinderen en jongere, maar ook voor iedereen die werkt met kinderen, jongeren en ouders. Deze (al dan niet gedigitaliseerde) kaart moet ook een zoekstelsel hebben waarmee gezocht kan worden naar het antwoord dat past bij de specifieke vraag. Op deze kaart zal Bureau Jeugdzorg een duidelijke plaats moeten hebben evenals de organisaties die op lokaal niveau pedagogische hulp bieden. Op de tweede plaats dient na signalering globaal vastgesteld te worden van welke opgroei- opvoed- of gezinsproblematiek er rond de jeugdige en/of ouders sprake is en welke hulp daarbij het best kan worden ingezet. Op de derde plaats zal het gebruik van de functie "pedagogische hulp" pas goed op gang komen als de toeleiding daartoe lokaal herkenbaar aanwezig is, aangehaakt aan voorzieningen met een hoog bereik. Op de vierde plaats hebben beroepsoefenaren de behoefte om signalen die ze menen te onderkennen te bespreken met anderen (in de Netwerken 12 min en 12 plus).

In alle gevallen moeten er structurele afspraken zijn over de wijze waarop aanmeldingen bij het Bureau jeugdzorg kunnen plaatsvinden, bijv. in een Centrum voor Jeugd en Gezin

4. pedagogische hulp

In gezinnen zijn er momenten waarop de opvoeding dreigt te stagneren. Kortdurende hulp bij die problemen kan in de meeste gevallen een oplossing bieden. Veel methodieken van ondersteuning werken tegelijk met ouders en kinderen/jongeren. Het is echter nuttig onderscheid te maken tussen ouders en kinderen. Voor ouders is er een variatie aan effectieve methoden beschikbaar. Pedagogische gesprekken, doorgaans in de jeugdgezondheidszorg, zijn daarvan het belangrijkste. Een eis is dat voor ouders van kinderen van alle leeftijden een dergelijk spreekuur beschikbaar is op momenten dat zich vragen voordoen. In het onderwijs groeit de behoefte aan schoolmaatschappelijk werk. Naast de pedagogische gesprekken dienen vormen van ondersteuning te bestaan in situaties waarin de gezinsproblematiek breder is dan alleen opvoeden. Voor kinderen en jongeren dienen binnen scholen mogelijkheden tot persoonlijke begeleiding aanwezig te zijn. Er dient voor iedere jongere vanaf 6 jaar een persoon beschikbaar te zijn die kan helpen bij opgroei-problemen. Voor de bredere problematiek dienen coachingsprojecten beschikbaar te zijn.

Het is van belang dat er geen hiaten vallen tussen de pedagogische hulp op lokaal niveau en de hulp van Bureau Jeugdzorg. Meestal betreft het de indicatiestelling. Er wordt naar mogelijkheden gezocht om de indicatiestelling binnen het Centrum voor Jeugd en Gezin mogelijk te maken.

5. Coördinatie van zorg (gezinscoaching)

Bij een (beperkt) aantal gezinnen of jongeren zullen vragen en problemen bij meerdere lokale voorzieningen terechtkomen en/of signalen van problemen in meer dan één instelling opgevangen worden. Het is van belang dat er niet langs geïsoleerde lijnen ondersteuning of hulp wordt verleend. Er zal coördinatie en afstemming moeten plaatsvinden. Aangezien het vaak gezinnen betreft die op meerdere levensterreinen problemen hebben, zal deze afstemming ook organisaties en dienstverlening moeten kunnen betreffen die buiten het terrein van de opvoed- en opgroeihulp vallen. Vaak zal het onderwijs hierin een belangrijke rol spelen. Essentieel in deze functie is, dat er met gezinnen die vaak weerstand hebben tegen professionele hulpverlening, toch systematisch gewerkt kan worden aan concrete doelen op meerdere levensterreinen, en dat de mogelijkheid bestaat om voorzieningen en instellingen te coördineren.

Geplande activiteiten/uitgaven :

a. continueren subsidieverlening jeugdgezondheidszorg (€ .....

De gemeente ontvangt voor de dekking van het uniforme deel van het basistakenpakket middelen in het kader van de regeling specifieke uitkering JGZ. Voor 2008 gaat het vermoedelijk om een bedrag van € 208.000,--. Deze worden, aangevuld met een bedrag van € 15.000 voor het zg. maatwerkdeel, doorbetaald aan de Jeugdgezondheidszorg Kennemerland, gevestigd te Velsbroek. Daarnaast ontvangt de GGD Kennemerland, als onderdeel van de Hulpverleningsdienst Kennemerland, een gemeentelijke subsidie. De eerste organisatie is volledig actief op het gebied van jeugdgezondheidszorg, de tweede voor een deel. Vanaf 1 januari 2003 werken de uitvoerende organisaties van de jeugdgezondheidszorg volgens het Basistakenpakket JGZ. In dit pakket is de openbare gezondheidszorg voor de 0 tot 19-jarigen vastgelegd. Het Basistakenpakket JGZ bestaat uit zes, onderling nauw samenhangende productgroepen die deels overeenstemmen met eerdergenoemde vijf functies. Het *uniforme* deel van het basistakenpakket bestaat uit producten die ongevraagd op gestandaardiseerde wijze aan alle kinderen van een bepaalde leeftijd moeten worden aangeboden. Voorbeelden hiervan zijn monitoring en signalering, en screening en vaccinaties. Het *uniforme* deel bestaat uit 18 producten. Het *maatwerkdeel* van het pakket moet ook worden

aangeboden, maar gemeenten zijn vrij om de hoeveelheid zorg af te stemmen op de lokale zorgbehoeften, oftewel de gezondheidssituatie, en op de prioriteiten in de gemeente of regio. Het maatwerkdeel bestaat uit 11 producten.

- b. Er zullen jaarlijks in de diverse kernen openbare bijeenkomsten worden georganiseerd over onderwerpen/thema's als:
- het stellen van regels en grenzen
  - alcohol- en drugsgebruik
  - kindermishandeling/problematische opvoedsituaties
  - "beter omgaan met pubers"

Hiervoor zullen deskundigen/deskundige sprekers worden uitgenodigd

- c. Aan peuterspeelzalen, instellingen voor kinderopvang, sportverenigingen, scouting, basisscholen etc. - kortom degenen die met kinderen in aanraking komen – worden voorlichting en trainingen in het kader van signalering van kindermishandeling aangeboden.
- d. Er worden middelen beschikbaar gesteld voor de inzet van bewezen effectieve interventiemethodes als 'stevig ouderschap' en 'Friends' en pedagogische ondersteuning van leerkrachten. Hiervoor worden o.a. de aanvullende rijksmiddelen ten behoeve van preventief jeugdbeleid (Motie Verhagen; € 50 per geboren kind) ingezet.
- e. Via de mobiele teams wordt ondersteuning geboden aan de basisscholen
- f. Er zal, via de gemeentelijke website en de periodieke gemeentelijke advertentie, (meer) bekendheid worden gegeven aan het Advies- en Meldpunt voor Kindermishandeling (AMK) en de Kindertelefoon
- g. Er zal bekendheid worden gegeven aan www.kiezenvoorjeugd.nl: de website bestemd voor alle ouders en opvoeders in Haarlem en omstreken, bijv. via een link naar de website van Bloemendaal. Bezien zal worden of op de website ook specifiek Bloemendaalse informatie kan worden opgenomen.
- h. Er zal onderzoek worden gedaan naar de risicofactoren van kindermishandeling in Bloemendaal
- i. de (financiële) ondersteuning van de ondersteunende Netwerken 12- en 12+ wordt gecontinueerd
- j. De in Haarlem gevestigde Opvoedwinkel – onderdeel van Bureau Jeugdzorg – ontvangt een structurele subsidie van € 2.221 (2007). De subsidie wordt per 2008 ingetrokken en op andere wijze aan opvoedingsondersteuning besteed

b. Realiseren van een Centrum voor Jeugd of een Ouder Kind Centrum

Bij veel mensen leeft de opvatting dat stevig overheidsingrijpen nodig is om de moeizame en soms falende samenwerking van en de afstemming tussen de instituten, die betrokken zijn bij de zorg voor jeugdigen, beter te doen verlopen. Falende communicatie tussen instellingen is een van de belangrijkste oorzaken van de tragische incidenten resulterend in de dood van kinderen, *waar* Nederland in de afgelopen jaren meerdere malen door is overvallen. Daarnaast is er steeds meer opvoedingsonzekerheid bij ouders door de toenemende complexiteit van onze samenleving. Er bestaat thans een breed draagvlak voor de opvatting dat opgroei- en opvoedingsondersteuning een overheidstaak is. Gemeenten onderkennen de problemen in de afstemming, willen meewerken aan de oplossing van deze problematiek en zijn bereid hier hun verantwoordelijkheid in te nemen.

Het CJG-concept kan gezien worden als een instrument om versnippering op dit domein tegen te gaan door een stevige bundeling. Het concept van CJG biedt ook de mogelijkheid naar de bevolking toe om helder te communiceren dat er in elke gemeente voorzieningen aanwezig zijn waar iedereen snel en zonder verwijzing met opgroei- en opvoedingsvragen terecht kan.

Het CJG is een voor alle burgers herkenbare en bekende eerstelijnsvoorziening dat als frontoffice dient. Er dient een zodanige voorziening voor kinderen en hun ouders/verzorgers gecreëerd te worden, dat:

- het CJG het vanzelfsprekende adres is voor alle ouders en alle kinderen bij opgroei- en opvoedingsvragen;
- door de juiste informatie en voorlichting, door advies en een preventief aanbod, kan worden voorkomen dat zwaardere zorg voor de kinderen moet worden ingezet;
- zo snel en vroeg mogelijk de juiste individuele hulp kan plaatsvinden;
- een goed geregeld grensverkeer, in signalering en aanpak, ontstaat tussen de belangrijkste opvoedingsmilieus: thuis, school en het publieke domein;
- de effectiviteit en de kwaliteit van de keten wordt verhoogd en de bekendheid met het werk wordt verbeterd;
- er sprake is van een geïntegreerd JGZ-circuit
- één aanmelding – met één dossiervorming – volstaat voor ouders en kinderen

Korte termijn: elke gemeente een CJG

De VNG wil op de korte termijn (binnen 4 jaar) werkende weg, maar in de richting van het langetermijnperspectief, het CJG in elke gemeente gaan vormgeven. Bloemendaal staat achter deze visie.

Lange termijn: het gedurfd perspectief

De lange termijn kent voor de VNG een aantal ingrijpende wijzigingen:

- * een mogelijk nieuwe wet op het terrein van de jeugdzorg (met een prominentere rol voor gemeenten)
- * integrale indicatiestelling voor het gehele backoffice van de keten
- * financiering via het gemeentefonds (na 4 jaar doeluitkering)
- * voldoende middelen voor vormgeving en intensivering van beleid
- * overbrenging van de jeugdzorg naar het gemeentelijk domein

Het frontoffice

Om deze zo noodzakelijke voorziening vorm te geven, gaan de gemeenten uit van een uniforme naam en basisfuncties in het frontoffice, zodat iedereen in ons land weet waar men terecht kan voor opgroei- en opvoedingsvragen, bij problemen en signalen. Het frontoffice heeft één fysiek, telefonisch en elektronisch adres. Het frontoffice van het CGJ heeft overal in Nederland dezelfde naam om de herkenbaarheid te bevorderen en de noodzakelijke en gewenste duidelijkheid in de landelijke campagnes te kunnen realiseren. In elk frontoffice zijn dezelfde functies aanwezig is er een goed georganiseerd backoffice.

De volgende functies behoren minimaal aanwezig in het frontoffice en voor elke klant zonder indicatiestelling of verwijzing toegankelijk te zijn:

1. informatie en advies, waaronder (pedagogisch) spreekuur, opvoedvoorlichting, informatie verzekerde zorg
2. vroegsignalering, screening, toeleiding en doorverwijzing
3. integrale indicatiestelling

4. licht ambulante hulp
5. zorgcoördinatie en begeleiding

Voor deze functies is een uniform aanbod in heel Nederland gewenst. Daarnaast zal ook eenheid van taal moeten worden bewerkstelligd en zullen o.a. de volgende standaardisaties verplicht (moeten) worden gehanteerd door het CJG en de daarbij in de backoffice betrokken organisaties: Elektronisch Kind Dossier (EKD) en Verwijsindex. (Deze worden hierna toegelicht) Het is gewenst in het frontoffice ook ondersteunende zorg aan te bieden zoals prenatale zorg en samenwerking met kraamzorg en verloskundigen. Dat geldt wellicht ook voor de leerplichtfunctie. Dit vergt afspraken met instellingen die buiten het gemeentelijk domein van aansturing vallen.

Backoffice

In het backoffice zouden moeten worden ondergebracht al het lokaal gefinancierde aanbod aan interventies die op indicatie van het frontoffice beschikbaar zijn. Daarnaast zijn op indicatie dan wel verwijzing door het CJG ook de voorzieningen beschikbaar die noodzakelijk zijn voor een sluitende keten.

Samenwerking, netwerk, verwijzing

Partijen als onderwijsinstellingen, welzijnswerk, peuterspeelzalen en kinderopvang hebben dagelijks met de kinderen te maken. Zij zien de kinderen functioneren in hun sociale omgeving en kennen vaak de ouders en de thuissituatie. Het CJG moet voor hen dienen als vraagbaak en meldpunt. De Zorgadviesteams – in Bloemendaal Netwerken 12- en 12+ geheten – zijn een gewaardeerd multidisciplinair casuïstiek overleg. Kinderen/leerlingen met ernstige problematiek kunnen worden aangemeld en in het ZAT worden besproken, zodat hulp in gang wordt gezet en afgestemd, vooral tussen onderwijs, ouders en hulpaanbieders.

Gemeentelijke regie

De gemeente heeft de rol van trekker en vormgever van het CJG. De voorziening moet lokaal zijn ingebed en valt onder de verantwoordelijkheid (aansturing en financiering) van de gemeente. Naast de uniforme functies die in het frontoffice worden aangeboden en uitgevoerd, kunnen naar lokale behoefte extra diensten in het backoffice worden aangetrokken of opgezet. Er kan voor worden gekozen een CJG onder te brengen bij een al bestaande voorziening. In elk geval moet op uitvoerend niveau in de gemeente een frontoffice aanwezig zijn. Een goed Centrum voor Jeugd en Gezin realiseren is een ingrijpend proces nodig dat enkele jaren zal beslaan.

Elektronisch Kind Dossier (EKD)

Het EKD is de elektronische versie van het huidige papieren JGZ-dossier en is bij elke contactmoment voor registratie en informatie te gebruiken. Door gebruikmaking van het burgerservicenummer kan worden voorkomen dat kinderen 'uit het oog worden verloren'.

Landelijke Verwijsindex

Opzet is via dit nieuwe instrument (risico) meldingen van jeugdigen tot 23 jaar te registreren. Hulpverleners melden risico's die de ontwikkeling van specifieke jeugdigen in gevaar kunnen brengen. Dit risico moet feitelijk vast te stellen zijn. De verwijsindex wordt jeugdketenbreed opgezet. Een risico kan in de verwijsindex door een beveiligde toegang worden gemeld. De Verwijsindex houdt bij hoeveel risico's over een jeugdige worden gemeld. Zijn er over een jeugdige twee of meer meldingen gedaan, dan worden de betrokken hulpverleners actief geïnformeerd.

Actiepunten:

1. Uiterlijk over vier jaar komen tot een Centrum voor Jeugd en Gezin op een definitieve locatie. In de tussenliggende periode starten c.q. ervaring opdoen met een CJG op een tijdelijke locatie.
2. lokale instellingen stimuleren en faciliteren in het gebruik van de Verwijsindex

c. Het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten en ervoor zorgen dat zoveel mogelijk jongeren met een start kwalificatie het onderwijs verlaten

Het beleid van de landelijke overheid is erop gericht dat zoveel mogelijk jongeren het onderwijs verlaten met een startkwalificatie (MBO-2/HAVO). Een deel van de inspanningen om deze doelstelling te bereiken wordt lokaal verricht. Ook in Bloemendaal zijn jongeren die voortijdig het onderwijs verlaten of dreigen te verlaten. Voor de regio Kennemerland ondersteunt de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie in Haarlem voortijdig schoolverlaters bij het zoeken naar een passende opleiding. Jongeren die nog geen startkwalificatie hebben behaald, worden aangemeld bij het RMC. Tussen RMC en de leerplichtambtenaren vindt regelmatig overleg plaats. De leerplichtambtenaar kan verbaliserend optreden. Er is sprake van een toename van het aantal uitgeschreven processen verbaal. De leerplichtambtenaar participeert in diverse samenwerkingsverbanden. Het aantal gevallen van absoluut (een leerling staat op geen enkele school ingeschreven) en relatief (een leerling staat ingeschreven, maar verzuimt) schoolverzuim dient tot een minimum te worden beperkt.

Activiteiten/maatregelen:

1. Invulling geven aan de Kwalificatieplicht

Per 1 augustus 2007 is de Kwalificatieplicht ingevoerd. Leerlingen die niet beschikken over een startkwalificatie (een diploma op HAVO of MBO2-niveau) blijven “kwalificatieplichtig” tot hun 18^e verjaardag. Met de invoering van de kwalificatieplicht komt de “partiële leerplicht te vervallen. De leerplichtambtenaar dient er op toe te zien dat leerlingen die niet beschikken over een startkwalificatie tot hun 18^e verjaardag op een school staan ingeschreven.

2. Actieve invulling ‘Dag van de Leerplicht’

De handhaving van de leerplicht speelt een belangrijke rol bij het terugdringen van spijbelen en voortijdig schoolverlaten. Daarmee kan het ook bijdragen aan het terugdringen van crimineel gedrag bij jongeren. Om het belang van de leerplichthandhaving onder de aandacht te brengen van gemeentebesturen, politie, scholen, leerplichtige jongeren en hun ouders wordt jaarlijks een landelijke Dag van de Leerplicht georganiseerd. Dit is een overkoepelende naam voor alle activiteiten die te maken hebben met leerplicht en de handhaving ervan, die in het hele land plaatsvinden. De gemeente Bloemendaal heeft de afgelopen drie jaar een Dag van de Leerplicht georganiseerd.

3. Leerlingencontrole;

Het komt regelmatig voor dat ouders hun kinderen de vrijdag voor een vakantie ziek melden of gewoon niet naar school sturen om op deze wijze de vakantie met een dag te verlengen. Dit verzuim is uiteraard (artikel 4 van de Leerplichtwet) niet toegestaan. Door het houden van leerlingencontroles op de laatste dag voor een schoolvakantie probeert de leerplichtambtenaar dit verzuim tegen te gaan. Dergelijke controles worden van tevoren door de leerplichtambtenaar aangekondigd.

4.3 Doelstellingen m.b.t. verstrekken informatie, advies en cliëntondersteuning

a. Een goed functionerend en laagdrempelig, WMO-loket – digitaal loket

Een van de opdrachten die de WMO de gemeenten geeft, is het verstrekken van informatie en advies aan inwoners over maatschappelijke ondersteuning. De regering verwijst daarbij in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel naar de één-loketgedachte. Burgers moeten zich in beginsel nooit meer dan een keer tot een overheidsloket hoeven melden met een vraag. Dat betekent dat overheidsinstellingen hun back-offices zodanig moeten verbinden dat vragen van burgers op een laagdrempelige manier kunnen worden doorgeleid.

Voor het gemeentelijk WMO-loket, dat is ondergebracht bij Welzijn Bloemendaal, betekent dat in ieder geval dat sluitende afspraken worden gemaakt met het CIZ over de samenloop tussen AWBZ-zorg en ondersteuning die wordt geboden in het kader van de WMO. Deze opdracht wordt in de WMO ook nadrukkelijk aan de gemeente(n) gegeven. Daarnaast kan de gemeente afstemming zoeken met andere aanbieders van publieke diensten om tot een integrale benadering van burgers te komen. Een dergelijk lokaal loket vraagt goed opgeleide medewerkers.

Het loket – het centrale punt voor advies en informatie - is toegankelijk voor inwoners die zelf ondersteuning nodig hebben, maar ook voor vrienden, familieleden en mantelzorgers van inwoners met een beperking of (chronische) ziekte, voor 'professionals' en voor inwoners die zelf ondersteuning willen bieden. Er is één telefoonnummer voor informatie en advies.

Het streven is ook te komen tot een digitaal loket. Digitale bereikbaarheid kan worden bereikt via een website en via e-mail. Hierbij is het relevant om onderscheid te maken tussen enerzijds eenzijdige informatieverstrekking en anderzijds interactieve communicatie. Bij interactieve communicatie is het loket via internet toegankelijk. De klant heeft de mogelijkheid om een vraag via e-mail te stellen en daar ook binnen korte tijd antwoord op te krijgen. Deze mogelijkheid kan uitgebreid worden tot het via internet invullen van formulieren om bijvoorbeeld diensten aan te vragen. Dit vraagt om geavanceerde webapplicaties die de kosten voor het loket aanzienlijk kunnen verhogen.

Het digitale loket moet daarnaast ook de mogelijkheid bieden voor de gebruiker om zelf informatie en diensten te kunnen vinden. Het ligt voor de hand om hierbij een goede sociale kaart toegankelijk te maken, die interactief met een uitgebreide zoekfunctie te gebruiken is. Deze sociale kaart moet liefst zo uitgebreid zijn, dat hij ook voor medewerkers van het loket zelf afdoende is. De meeste (digitale) sociale kaarten zoals ze nu bestaan, zijn vooral toegespitst op de 'traditionele' doelgroepen: ouderen en gehandicapten. De informatievoorziening dient uiteindelijk te worden verbreed naar alle doelgroepen van de Wmo. Dus ook verslaafden, daklozen, jongeren en hun ouders, slachtoffers van huiselijk geweld moeten een beroep kunnen doen op de informatievoorziening die het loket biedt.

Meerdere organisaties zijn op dit moment bezig met de ontwikkeling van digitale kaarten. Indien de informatie op deze verschillende kaarten juist en volledig is kan dit voor burgers/instellingen voordelen bieden: men kan op meerdere plekken naar informatie zoeken. Het is wel van belang dat, via de gemeentelijke website en de website van Welzijn Bloemendaal, de inwoners van Bloemendaal (en straks Bennebroek) toegang hebben tot in principe dezelfde informatie als de inwoners van de overige in de intergemeentelijke sociale dienst (ISD) samenwerkende gemeenten. De (verdere) ontwikkeling van het digitaal loket is in eerste instantie een zaak/taak van Welzijn Bloemendaal en de ISD. Er wordt samengewerkt met de bibliotheek. De gemeente(n) houdt(en) met betrekking tot de ontwikkeling ervan wel de vinger aan de pols.

De digitale sociale kaart dient uiterlijk in 2009 gereed/beschikbaar te zijn.

b. Bibliotheek: bron van informatie en ontmoetingsplek

Sedert 1 januari 2006 wordt het bibliotheekwerk binnen de gemeente verzorgd door de openbare (basis) bibliotheek Duinrand. Deze is ontstaan uit fusie van een aantal bibliotheken in/buiten de regio. De fusie is het gevolg van het Rijksbeleid tot herstructurering van het Bibliotheekwezen in Nederland. Doel van de herstructurering is/was dat de bibliotheken in Nederland in staat te stellen op een vernieuwende wijze uiting te geven aan hun basisfuncties, te weten de informatieve, de educatieve, de culturele en de ontmoetingsfunctie. Een goed bereikbare bibliotheek die, samen met andere organisaties op sociaal, educatief en cultureel gebied, voor iedereen toegankelijke voorzieningen biedt voor informatie, educatie, cultuur en ontmoeting levert een belangrijke bijdrage aan de zelfredzaamheid van inwoners en de sociale samenhang. Met een aantal voorzieningen/activiteiten richt de bibliotheek zich specifiek op enkele (Wmo) doelgroepen:

Jeugd in de voorschoolse periode

- er bestaan aparte collecties voor zowel peuterspeelzalen als kinderdagverblijven
- er is voorlichtingsmateriaal voor zowel ouders als peuterleidsters aanwezig
- er vinden activiteiten als peutertheatervoorstellingen en voorleesontbijt(en) plaats

Jeugd in de basisschoolleeftijd

- De bibliotheek beschikt over informatieve (thema)collecties en collecties
- Er is een programma met activiteiten voor alle jaargroepen gericht op media-educatie en/of leesbevordering
- Er zijn activiteiten, gericht op het individuele kind, rondom de Kinderboekenweek
- De bibliotheek is actief in het kader van de 'Nationale Voorleesdagen', 'Promotie Kinderjury en Jonge Jury' en de regionale voorronde van de landelijke voorleeswedstrijd

Kinderen met een leeshandicap

- de bibliotheek beschikt over een 'makkelijk lezen kast' met boeken, meelees- en luisterboeken

Ouders van jonge kinderen en adolescenten

- lezingen over opvoedkundige onderwerpen
- internet
- gratis raadpleegbare databanken

De vereniging van Openbare bibliotheken, waarbij bibliotheek Duinrand is aangesloten, heeft daarnaast een website voor 'iedereen in het onderwijs' opgezet: www.schoolbieb.nl

Ouderen: actief 65+

- introductiecurssussen internet
- leeskringen voor ouderen
- interbibliotheclair leesverkeer voor studerende(n) (hovo: hoger onderwijs voor ouderen)

Ouderen: aan huis gebonden

- bibliotheek-aan-huis service

Ouderen wonend in een zorgcentrum

- uitleenpunten in De Rijp en de Wildhoef
- voorlezen

Allochtonen/inburgeraars

- (mini) collecties in de moedertaal

Mensen met een zintuiglijke handicap

- voorlichting Nederlandse Luister- en Braillebibliotheek
- Uitlening daisyrom's en daisyromspeler
- Uitlening luisterboeken

Mensen met een verstandelijke handicap/leeshandicap

- voornemen tot opzetten van leesbevorderende activiteiten
- voornemen tot opzetten van een Makkelijk Lezen Punt (MLP)

De activiteiten worden zo mogelijk steeds in samenwerking met andere culturele en welzijninstellingen georganiseerd (bijv. Welzijn Bloemendaal). Er bestaat geen aanleiding ingrijpende wijzigingen in het aanbod door te voeren.

Informatievoorziening: De G!ds

De Bloemendaalse bibliotheek werkt mee aan het project 'De G!ds', een landelijke database van de openbare biblio-theken, bedoeld voor het ontsluiten van lokale informatie. De gids is een sociale en culturele database voor organisatiegegevens, producten en evenementen. De gids werkt met decentraal beheer. Dat betekent dat organisaties zelf via een internettoegang de eigen informatie kunnen (en moeten!) bijhouden. Bijzonder aan het gebruik van de G!ds als sociaal kaartstelsel is, dat alle ingevoerde informatie over organisaties steeds opnieuw kan worden aangeboden in andere toepassingen. Een thuiszorgorganisatie, die de gegevens over vestigingen en aanbod heeft ingevoerd in de G!ds, kan die informatie vervolgens aanbieden op de eigen website en op bijvoorbeeld alle websites van WMO-loketten en andere sites in het werkgebied van de organisatie.

G!ds dient de komende jaren gestalte te krijgen.

Ontmoetingsfunctie

Daarnaast functioneert de bibliotheek als ontmoetingsruimte voor alle bezoekers, in het bijzonder door het aanbieden van een leesruimte met kranten en tijdschriften. Gezien de huidige belangstelling is er behoefte aan een grotere lees- en studieruimte. Door verplaatsbaar meubiliar kan deze ruimte ook gebruikt worden voor lezingen en workshops voor maximaal 30 personen. Een grotere leeszaal/ontvangstruimte zou ook mogelijkheden bieden tot een platform voor maatschappelijk debat.

c. Antidiscriminatievoorziening.

Het rijk streeft er naar om met ingang van 2008 een landelijk dekkend netwerk te realiseren van voorzieningen waar burgers klachten over discriminatie kunnen melden. Dit kan een regionale voorziening zijn. Inwoners van Bloemendaal hebben nog geen officieel toegang tot een dergelijke voorziening, maar kunnen – desgewenst – al met hun klacht terecht bij het Anti Discriminatie Bureau Haarlem. (www.adbhaarlem.nl). Het ligt voor de hand dat de gemeente Bloemendaal zich, uiterlijk in 2008, in formele zin bij dit bureau aansluit.

4.4 Doelstellingen m.b.t. mantelzorgers en vrijwilligers, het bevorderen van de deelname en individuele voorzieningen

a. Faciliteren, ondersteunen en het tonen van waardering voor vrijwilligerswerk.

Vrijwilligerswerk is, naast mantelzorg, een van de pijlers waar de WMO op rust. Vrijwilligers zijn onmisbaar voor de sociale samenhang in de samenleving. Ze verzetten enorm veel werk op uiteenlopende maatschappelijke terreinen en staan voor zelfredzaamheid en de eigen verantwoordelijkheid van burgers. Dat is altijd al zo geweest; de komst van de WMO verandert daar op zich niets aan. Met de WMO heeft de ondersteuning van vrijwilligers een wettelijke basis gekregen. De scheidslijn tussen vrijwilligerswerk en mantelzorg valt niet scherp te trekken. Beide groepen verlenen 'diensten aan de samenleving'; een verschil is dat vrijwilligers het deels voor zichzelf doen, terwijl mantelzorgers geen keuze hebben, zij verrichten de taak vanuit plichtsgevoel. Tussenvormen zijn buddyzorg en burenhulp.

In 2005 heeft vanwege de beëindiging van de Tijdelijke Stimuleringsregeling Vrijwilligerswerk (TSV) een herijking van het beleid m.b.t. vrijwilligers plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot de notitie "Het maatschappelijk hart van Bloemendaal, vrijwilligerswerkbeleid 2005 t/m 2010", waarin voor de periode 2005/2010 voor het vrijwilligersbeleid als (sub)doelen zijn geformuleerd:

- faciliteren vrijwilligerswerk
- tonen van waardering voor vrijwilligerswerk

Faciliteren vrijwilligerswerk

Vrijwilligersorganisaties stellen (financiële) ondersteuning zeer op prijs. Jaarlijks kunnen organisaties een subsidieaanvraag bij de gemeente indienen voor versterking van de organisatie rondom het vrijwilligerswerk. Hiervoor is een structureel bedrag van € 8.000,-- beschikbaar. Vanwege dit relatief beperkte bedrag is de regeling slechts toegankelijk voor instellingen uit de sectoren zorg, welzijn en sport. Er wordt daarnaast ook nog gewerkt met een subsidieplafond. De gemeente verstrekt daarnaast aan de Vrijwilligerscentrale Haarlem een jaarlijkse subsidie van ca. € 1.500,--.

Tonen van waardering voor vrijwilligerswerk

Bestuurlijke aandacht en waardering van het gemeentebestuur voor het vrijwilligerswerk zijn belangrijk. Jaarlijks wordt in het gemeentehuis, als blijk van waardering, dan ook een bijeenkomst voor alle lokale vrijwilligers georganiseerd. Voor de organisaties is de aanwezigheid van het college en gemeenteraadsleden een mooie gelegenheid contact te hebben met bestuurders en volksvertegenwoordigers. Tweede voordeel van een dergelijke bijeenkomst in het gemeentehuis is de mogelijkheid om onderling contact te leggen.

Geconstateerde knelpunten

Uit medio 2007 met een groot aantal op vrijwilligersgebied werkzame instellingen gevoerd overleg is gebleken dat het vrijwilligerswerk ondersteuning behoeft die beduidend verder gaat dan waartoe in 2005 is besloten. Het vrijwilligerswerk in Bloemendaal (en de regio) heeft te maken met de volgende knelpunten/problemen:

- * er is sprake van een tekort aan 'geschikte' en jongere vrijwilligers. Dit tekort is het sterkst bij zorg- en hulpverleningsorganisaties
- * er valt een toename te constateren van 'kwetsbare', moeilijk bemiddelbare vrijwilligers; vrijwilligers 'met een beperking of vlekje' hebben te weinig mogelijkheden;
- * er zijn te weinig (faciliteiten voor) maatschappelijke stageplekken;
- * een gebrek aan financiële middelen, o.a. voor scholing/deskundigheidsbevordering en voor activiteiten;
- * de naamsbekendheid van vrijwilligerswerk en steuninstellingen dient te worden vergroot;
- * gebrek aan waardering 'van de gemeenschap', dit komt mede doordat veel vrijwilligerswerk achter de schermen gebeurt;
- * er vindt onvoldoende afstemming plaats tussen 'vraag en aanbod';

Mogelijke oplossingen voor de gesignaleerde knelpunten:

- continueren jaarlijkse ‘dag van de vrijwilligers’: een uiting van ‘de samenleving’ voor het vrijwilligerswerk
- reikwijdte gemeentelijke subsidieregeling vrijwilligerswerk vergroten, waardoor ook instellingen niet afkomstig uit de sectoren zorg, welzijn en sport in aanmerking kunnen komen voor een subsidie. Tevens bezien of het subsidiebedrag (€ 450 per instelling) verhoogd kan worden
- een budget beschikbaar stellen voor het (extra) begeleiden van ‘moeilijk bemiddelbare’ vrijwilligers.
- publiciteit geven aan c.q. aandacht voor vrijwilligerswerk vergroten door:
  - * enkele malen per jaar, in de gemeentelijke advertentie, aandacht aan vrijwilligerswerk (en mantelzorg) te besteden
  - * een- of tweemaal per jaar een lokale vrijwilligerskrant uit te brengen (met door vrijwilligers/vrijwilligersorganisaties aangedragen informatie). Dit wellicht als vervolg op de WMO-krant.
- informatie ten behoeve van vrijwilligers (verder) ontsluiten door een digitaal vrijwilligersloket, bij en uit te voeren door Stichting Welzijn Bloemendaal. Het loket dient een koppeling te hebben met de gemeentelijke website. Voor informatie dient zoveel mogelijk aansluiting gezocht te worden bij al bestaande regionale en landelijke initiatieven.
- Afstemmen van ‘vraag en aanbod’ op elkaar door opzetten van een vergelijkbaar project als de burenhulpcentrale in Waddinxveen. De burenhulpcentrale komt ook de sociale samenhang zeer ten goede. Voor het project een startsubsidie beschikbaar stellen?

De Burenhulpcentrale is ontwikkeld naar aanleiding van de resultaten van een onderzoek onder 750 huishoudens in Leiden Zuidwest. Dat leverde zeer interessante informatie over de huidige en de door bewoners zelf gewenste sociale samenhang in de betreffende buurt. Zo bleek onder andere dat een kleine 20% wel eens burenhulp verricht, maar dat daarnaast nog eens 30% van de bewoners dat wel wil maar niet weet hoe! Om die potentie te benutten is De Burenhulpcentrale ontwikkeld: indien gewenst 7 x 24 uur per dag direct contact met een aanbieder van burenhulp bij u in de buurt dankzij moderne ICT. Gewoon bellen (of sms-en) en u wordt doorverbonden met iemand uit de buurt. Het concept sluit zeer goed aan op de uitgangspunten van de Civil Society en een aantal prestatievelden uit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Met 3,75 miljoen mantelzorgers (EIZ), 3 tot 4 miljoen vrijwilligers (MOVISIE) en talloze mensen die in vrienden- of kennissenkring en lichte netwerken actief zijn (UvA, Menno Hurenkamp) behoort Nederland tot de Europese top als het gaat om het functioneren van de sociale infrastructuur. De vaak gehoorde klacht dat mensen tegenwoordig niets meer voor elkaar over hebben is dan ook feitelijk onjuist. De behoefte om iets voor een ander te doen is van alle tijden, maar niet van elk moment. Sociale en maatschappelijke veranderingen vragen echter om eigentijdse “providers” van de sociale infrastructuur. Oude providers als kerken, verenigingen en buurtnetwerken hebben vaak aan betekenis ingeboet en individualisatie, toegenomen arbeidsparticipatie en tijdsdruk vragen een adequate, meer “just-in-time” georiënteerde aanpak. De burenhulpcentrale wil daarin voorzien.

- continueren subsidieverlening aan Vrijwilligerscentrale Haarlem

b. De doelstellingen voor het beleid rondom mantelzorg zijn:

- * **De mantelzorg moet in staat worden gesteld een voor hem/haar optimale mix te vinden tussen het verlenen van zorg enerzijds en deelname aan het maatschappelijk leven anderzijds**
- * **Voorkomen moet worden dat de mantelzorggeer overbelast raakt**
- * **Er moet voor worden gezorgd dat mensen ook in de toekomst bereid en in staat zijn hun zorgtaak voor familie of naasten op zich te nemen**

Mantelzorg is een omvangrijk en noodzakelijk onderdeel van de zorg. Mantelzorg wordt meestal verleend uit betrokkenheid, maar kan zeer ingrijpend zijn voor wat betreft maatschappelijk functioneren en emotionele belasting. Mantelzorgers kunnen op verschillende terreinen problemen ondervinden:

- combinatie van werk en zorg;
- combinatie van sociale activiteiten en zorg;
- het (niet) op gezette tijden afstand kunnen nemen van de zorgtaak;
- de voor zorg noodzakelijke kennis, de met de zorg verbonden kosten, en;
- de relatie met de professionals in de zorg.

Als uitgegaan wordt van het landelijk percentage (6%) verlenen rond de 1.000 inwoners van Bloemendaal (van 18 jaar en ouder) mantelzorg. In 2005 heeft het ministerie van VWS onderzoek laten verrichten naar de ontwikkeling van de mantelzorg in de periode 2001-2005. Landelijke gegevens over de omvang van mantelzorg, recenter dan 2001, zijn er niet. Op de uitkomsten van dit onderzoek wordt hierna ingegaan. De uitkomsten zijn representatief voor Bloemendaal, zo heeft een in juni gehouden bijeenkomst met plaatselijk/regionale instellingen geleerd.

Mantelzorgers zijn relatief vaak vrouw (ca. 70%), in de leeftijdsgroep van 45 tot 64 jaar, en lid van een huishouden waar twee personen deel van uitmaken. Bij stijging van de leeftijd – vooral boven 65 jaar – is er in toenemende mate sprake van handicaps of belemmeringen en daalt de kwaliteit van de ervaren gezondheid. Bij verzorgden is vooral sprake van lichamelijke handicaps, in mindere mate en vooral bij personen van hoge leeftijd van geestelijke achteruitgang. Bij stijging van leeftijd neemt de begeleidingsbehoefte toe. De verwachting is dat in Nederlandse gezinnen het risico van een dubbele zorglast, voor kinderen en ouders, toeneemt. Dit doordat men tegenwoordig meer op relatief late leeftijd kinderen krijgt.

De laatste jaren is er aandacht ontstaan voor enkele aspecten van mantelzorg: allochtone mantelzorgers, jonge mantelzorgers (ongeveer 10 procent van de jongeren tussen 12 en 15 jaar verricht mantelzorgtaken) en de relatie tussen mantelzorg en huiselijk geweld. Bij jonge mantelzorgers gaat het vaak om zorg voor een jonger gezinslid met een ernstige lichamelijke handicap of om zorg voor een ouder met een ernstige ziekte, een handicap, psychische problemen of een verslavingsprobleem. Naar de specifieke problemen/behoeften van jonge mantelzorgers

Uit vragen ter meting van de belasting (landelijk onderzoek) waar mantelzorgers mee te maken hebben komt het beeld naar voren van een zwaar belaste groep mensen (claimgedrag verzorgde, onkosten, fysieke problemen). 83% van de mantelzorgers is een of meerdere keren geconfronteerd met vormen van overbelasting. Mantelzorg wordt voor ruim 60 procent gegeven aan ouders of partner. De meest omvangrijke categorie is ouderdom, gevolgd door chronische ziekte. Tweederde van de mantelzorgers heeft extra kosten gerelateerd aan de mantelzorg en de mantelzorgers derven jaarlijks 450 mln. euro aan inkomsten door het geheel of gedeeltelijk opzeggen van betaald werk.

professionele hulpverlening en mantelzorg

In 2001 is geconstateerd (rapport Zorg nabij) dat er vanuit de professionele zorgverlening aandacht moet zijn voor het 'systeem' waar zowel de cliënt als de mantelzorggeer deel van uitmaken. De professionele organisaties worden van belang geacht voor zowel de feitelijke ondersteuning van mantelzorgers als het aanbieden van respijtzorg die de druk op mantelzorgers kunnen verlichten. Het algemene beeld over de wijze van omgang van professionele organisaties met mantelzorgers is dat er op onderdelen verbetering heeft plaatsgevonden sinds 2001, maar dat de situatie nog verdere verbetering behoeft. Dit beeld is vooral gebaseerd op opvattingen van steunfuncties. De mantelzorgers zelf tonen zich behoorlijk tevreden over de wijze waarop professionele organisaties met hen omgaan.

indicatiestelling

De indicatiestelling is van invloed op de belasting van de mantelzorg. Indicatiestelling voor zorgfuncties vindt plaats binnen het kader dat is gegeven door het besluit Zorgafspraken en het Zorgindicatiebesluit. In het proces van indicatiestelling moet er door de indicatieadviseur nadrukkelijk op worden gelet dat dit niet ten koste gaat van de participatie van de mantelzorg aan het maatschappelijk leven. Om te bereiken dat indicatieadviseurs zich (kunnen) baseren op algemeen aanvaarde uitgangspunten en opvattingen over hetgeen redelijkerwijs van een mantelzorg verwacht kan worden aan daadwerkelijke inzet zijn landelijk geldende protocollen opgesteld. Met ingang van 2005 wordt gebruik gemaakt van het werkdocument Gebruikelijke Zorg als richtlijn voor de indicatiestelling. Gebruik van normering rond gebruikelijke zorg heeft er overigens toe geleid dat het aantal aanvragen voor huishoudelijke verzorging is afgenomen, en de druk op mantelzorgers blijvend is verhoogd. Rond de positie van mantelzorgers blijkt een tweezijdig beeld: enerzijds geeft men in grote meerderheid aan betrokken te zijn bij indicatiestelling, men geeft aan dat in de helft van de gevallen de eigen situatie niet ter sprake is geweest, en in ruime meerderheid is men tevreden over de omvang van de toegewezen zorg (thuiszorg, respijtzorg etc.)

respijtzorg

Respijtzorg is een vorm van (tijdelijke) overname van de zorg die de mantelzorg biedt, door vrijwilligers en/of door professionele instellingen. Respijtzorg kan zowel buitenshuis als thuis worden geboden. Thuis kan de overnemende zorg geboden worden door vrijwillige thuishulp of door thuiszorginstellingen. De aandacht voor respijtzorg in de professionele geledingen en het aanbod in kwantitatieve en kwalitatieve zin is in de afgelopen jaren toegenomen. Landelijke organisaties in de zorg verschillen van mening over de mate waarin het bestaande aanbod adequaat is. Wel is duidelijk dat de mogelijkheden van respijtzorg bij grote groepen mantelzorgers niet bekend zijn, en dat er bij mantelzorgers en verzorgden drempels bestaan om respijtzorg in te roepen.

arbeid en zorg

Voorafgaande op de inzichten van de steunpunten en de (andere) professionals lijkt het erop dat op het punt van de combinatie van arbeid en zorg sinds 2001 betrekkelijk weinig voortgang is geboekt. De voornaamste veranderingen sinds 2001 zijn de invoering van de Wet Arbeid en Zorg – met voor een aantal situaties de mogelijkheid tot (onbetaald) zorgverlof – en de versoepeling van de sollicitatieplicht. De verlofmogelijkheden die de Wet Arbeid en Zorg biedt – in principe kort durende verloven - sluiten niet aan bij langdurige en tijdsintensieve situaties van mantelzorg. De versoepeling van de sollicitatieplicht wordt verwelkomd; de effecten daarvan zijn nog niet vast te stellen.

financiën

Met betrekking tot de financiële aspecten worden over het algemeen het persoonsgebonden budget (pgb) en de fiscale aspecten van mantelzorg genoemd. Een pgb is een belangrijk instrument om tot zorg op maat te komen. Primair doel is verzekeren zelf de gelegenheid te bieden de zorg te organiseren waar zij behoefte aan hebben. Professionals beschouwen het pgb over het algemeen als een goed instrument. Kanttekeningen hebben betrekking op de hoogte van de beschikbaar gestelde bedragen en de reikwijdte van de regeling. Op het terrein van fiscale faciliteiten hebben sinds 2001 niet plaatsgevonden. Door middel van voorlichtingsactiviteiten worden mantelzorgers gewezen op bestaande aftrekregelingen. Mantelzorgers kunnen kosten voor inwonende ouders, broers of zussen die zonder hulp van de mantelzorg aangewezen zouden zijn op professionele hulp, opvoeren als buitengewone uitgave voor de belasting. Een en ander neemt niet weg dat bij een behoorlijk deel van de mantelzorgers nog steeds de financiële kant van de zorgverlening een knelpunt vormt.

Mogelijke voorzieningen/maatregelen:

- Subsidie (gaan) verlenen aan Tandem (voorheen Steunpunt Mantelzorg Zuid-Kennemerland).
Tandem dient in ieder geval informatie te verstrekken over:
  - Respijtzorg
  - de financiële kant van de mantelzorg (persoonsgebonden budgetten, het maken van kosten en inkomensgevolgen)
  - allochtone en jongere mantelzorgers
  - de Wet Arbeid en Zorg
- Budget beschikbaar stellen voor jaarlijkse Dag van de mantelzorg.
- Een ondersteuningsaanbod voor jonge mantelzorgers (laten) ontwikkelen. Bij voorkeur in overleg met de doelgroep.
- Via de gemeentelijke advertentie en de (half)jaarlijkse krant niet alleen aandacht aan vrijwilligerswerk, maar ook aan mantelzorg(ers) besteden

c. Het verstrekken van individuele voorzieningen – bevorderen deelname aan het maatschappelijk verkeer

Doelstelling ‘individuele voorzieningen’

Het treffen van voorzieningen, ter compensatie van de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel g, onder 4, 5 en 6, van de Wet maatschappelijke ondersteuning ondervindt bij zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, teneinde hem in staat te stellen:

- a. een huishouden te voeren;**
- b. zich te verplaatsen in en om de woning;**
- c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;**
- d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.**

De wet schrijft voor dat de gemeente in een verordening vastlegt aan de hand van welke regels de gemeente individuele voorzieningen verleent aan mensen met een beperking. Daarin moet ook worden aangegeven onder welke voorwaarden mensen die aanspraak hebben op een dergelijke voorzieningen recht hebben op het ontvangen van die voorzieningen in natura, het ontvangen van een financiële tegemoetkoming of een persoonsgebonden budget. De Bloemendaalse verordening is vastgesteld in de raadsvergadering van september 2006.

Uitgangspunt bij het verstrekken van een voorziening is het zg. compensatiebeginsel. Dit beginsel verplicht de gemeente om beperkingen te compenseren die iemand ervaart bij het voeren van een huishouden, bij het ontmoeten van mensen of in het vervoer. De gemeente is wel vrij om zelf te bepalen hoe ze daar invulling aan geeft. Aan het compensatiebeginsel is een motiveringsplicht gekoppeld. De gemeente móet beargumenteren dat een Wmo-voorziening tot compensatie van een beperking leidt. Hiermee heeft de gemeente een resultaatsverplichting.

De in de doelstelling genoemde onderdelen a t/m d zijn in de verordening als volgt uitgewerkt:

- a. onder het voeren van een huishouden wordt verstaan: zowel het wonen, met name de woonvoorzieningen, als de uit de AWBZ overgekomen functie huishoudelijke verordening, in de verordening hulp bij het huishouden genoemd
- b. zich verplaatsen in en om de woning: de rolstoel, inclusief de sportrolstoel
- c. zich lokaal verplaatsen per vervoermiddel: de vervoersvoorzieningen uit de Wvg
- d. het ontmoeten van medemensen en het daaruit volgende aangaan van sociale verbanden wordt beschouwd als doelstelling voor de eerste drie verstrekkingenterreinen

De woon-, rolstoel en vervoersvoorzieningen vielen tot 1 januari 2007 onder de (niet meer bestaande) Wet voorzieningen gehandicapten.

algemene voorzieningen

In de wet wordt de gemeente opgedragen ‘voorzieningen te treffen’. De wet stelt dus niet dat het steeds om individuele voorzieningen moet gaan. Om te voorzien in het snel en regelarm treffen van veel voorkomende eenvoudige voorzieningen is daarom in de verordening Voorzieningen maatschappelijke ondersteuning het begrip ‘algemene voorzieningen’ opgenomen. In de verordening is het begrip algemene voorziening geïntroduceerd voor alle onderdelen van het compensatiebeginsel. De mogelijkheid is geschapen voor:

- algemene woonvoorzieningen
- algemene hulp bij het huishouden
- algemene vervoersvoorzieningen
- algemene rolstoelvoorzieningen

Wat houden deze algemene voorzieningen concreet in? Het kan gaan om:

- scootermobielpools
- rolstoelen voor incidenteel gebruik (rolstoelpools)
- collectief vervoer;
- klussen- en boodschappendiensten etcetera

Deze opsomming is uitdrukkelijk niet limitatief, aangezien het een nieuw type voorziening betreft, waaraan de komende jaren invulling zal moeten worden gegeven. Met name op het terrein van hulp bij het huishouden is het een nieuw begrip. Kenmerkend voor algemene voorzieningen is dat de gemeente deze voorzieningen organiseert, inkoopt en ter beschikking stelt, los van of vooruitlopend op individuele aanvragen terzake. Het zal in de regel gaan om steunpunten, depots, pools, waar de betreffende voorzieningen op voorraad worden gehouden, al dan niet op wijkniveau.

Algemene voorzieningen zullen, teneinde te bewerkstelligen dat de cliënt daadwerkelijk voordeel bij een dergelijke voorziening heeft, in de regel met een minimum aan procedures moeten worden aangeboden: met geen of slechts een lichte toegangstoets en zonder eigen bijdragen. (potentiële) cliënten (b)lijken huiverig te zijn voor algemene voorzieningen en voorkeur te geven aan individuele. Dit is begrijpelijk maar niet geheel terecht. Algemene voorzieningen bieden een snelle en simpele oplossing voor een probleem, zonder bureaucratie en eigen bijdragen.

Vervoersvoorzieningen

Voor de jaren 2008 t/m 2011 is een budget van € 490.000 beschikbaar waaruit de volgende voorzieningen worden betaald:

a. collectief vervoer (personen)	: € 200.000
b. persoonsgebonden budgetten (personen)	: €
c. overige vervoersvoorzieningen (personen)	: €

Rolstoelvoorzieningen

Voor de jaren 2008 t/m 2011 is een budget beschikbaar van € 235.000 waaruit de volgende voorzieningen worden betaald:

a. rolstoelen (personen)	: €
b. sportrolstoelen (personen)	: €
c. persoonsgebonden budgetten (personen)	: €

Woonvoorzieningen

Voor de jaren 2008 t/m 2011 is een budget beschikbaar van € 348.000 waaruit de volgende voorzieningen worden betaald:

a. persoonsgebonden budgetten en financiële tegemoetkomingen (personen)	: €
b. overige woonvoorzieningen (personen)	: €

Huishoudelijke Verzorging

Voor de jaren 2008 t/m/ 2011 is een budget beschikbaar van €   waaruit de volgende voorzieningen worden betaald: :

a. persoonsgebonden budgetten en financiële tegemoetkomingen (personen)	: €
b. hulp bij het huishouden categorie 1 (personen)	: €
c. hulp bij het huishouden categorie 2 (personen)	: €
d. hulp bij het huishouden categorie 3 (personen)	: €

Er is geen aanleiding nu al beleidswijzigingen door te voeren.

Eigen bijdragen

Actiepunten:

- continueren verstrekken individuele voorzieningen
- de komende jaren de algemene voorzieningen verder uitwerken, in overleg met .....

Doelstelling 'bevorderen deelname aan het maatschappelijk verkeer'

Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en van het zelfstandig functioneren van:

- a. mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem;**
- b. mensen met een psychosociaal probleem**

voorzieningen genoemd bij andere prestatievelden

In hoofdstuk 2 is aangegeven, dat het bij dit prestatieveld gaat om algemene maatregelen die niet alleen gericht hoeven zijn op mensen met een beperking, als zij er maar baat bij hebben. Vanwege dit algemene karakter bestaan er tussen andere prestatievelden en dit prestatieveld raakvlakken/overeenkomsten. Een aantal voorzieningen/activiteiten (mede) gericht op mensen met een beperking is dan ook bij dit prestatieveld opgenomen, te weten:

- bij het aanpassen van speelvoorzieningen (voortaan) rekening houden met gehandicapte kinderen
- het beschikbaar stellen van subsidies aan een aantal instellingen voor gehandicaptensport
- het, bij voldoende draagvlak, periodiek organiseren van een grootschalig sportfestijn in de gemeente waaraan door minder validen *moet* kunnen worden deelgenomen
- onderzoek doen naar in hoeverre sportaccommodaties toegankelijk zijn voor mensen die minder goed ter been zijn
- een lopend onderzoek naar de behoefte aan sport voor jongeren met een handicap
- de collectie van de openbare bibliotheek gericht op personen met een handicap

Aan dit overzicht kunnen nog diverse voorzieningen worden toegevoegd.

basispakket collectieve voorzieningen

Een van de onderdelen van de WMO is het ontwikkelen c.q. beschikbaar hebben van een goed basispakket collectieve voorzieningen. Door goede basisvoorzieningen kan worden voorkomen dat een beroep wordt gedaan op meer specifieke voorzieningen, die doorgaans individueel worden aangeboden en duurder zijn. Onder deze voorzieningen kunnen worden verstaan:

- maaltijdvoorziening;
- (collectieve)vervoersvoorziening;
- welzijnsactiviteiten;
- diensten aan huis;

maaltijdvoorziening

Welzijn Bloemendaal verzorgt de zg. open eettafels: 'gezellig samen een warm middagmaal gebruiken' is het motto. Daarnaast verzorgt deze instelling, samen met De Voghelsanck, maaltijden in laatstgenoemde instelling waaraan ook door niet-bewoners kan worden deelgenomen.

Vanuit preventief oogpunt is het belangrijk dat de voorzieningen die er op gemeentelijk en regionaal niveau zijn, goed bekend zijn bij burgers en professionals.

Vergroten mobiliteit binnen de gemeente (buurtbus, ...)

Toegankelijkheid (semi) openbare gebouwen verbeteren

4.5 Doelstelling(en) m.b.t. maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingszorg

Het voorkómen van (verergering van) problemen waardoor sociaal kwetsbare mensen uitvallen. De OOGZ moet erop gericht zijn dat de cliënt zo snel mogelijk zelf (weer) zijn of haar problemen kan oplossen.

Algemeen

Omdat Bloemendaal geen centrumgemeente is, is nauwelijks sprake van een 'eigen' OGGZ-beleid. De hierna beschreven voorzieningen/activiteiten hebben dan ook een hoog 'regionaal dan wel Haarlems karakter'. De OGGZ is een prestatieveld voor alle gemeenten, echter in het bijzonder voor de centrumgemeenten (o.a. Haarlem) die per 1 januari 2007 de regieverantwoordelijkheid en bijbehorende financiële middelen hebben gekregen. Er is vastgelegd, dat de centrumgemeenten overleg moeten voeren met de regiogemeenten over de inzet van de specifieke (lees bovenlokale) OGGZ-middelen en de afstemming tussen preventie en nazorg enerzijds en bemoeizorg en maatschappelijke opvang anderzijds.

Ontwikkeling OGGZ

In de negentiger jaren van de vorige eeuw heeft de rijksoverheid de maatschappelijke verantwoordelijkheid voor kwetsbare personen gedefinieerd. De openbare geestelijke gezondheidszorg (OGGZ) kreeg een breed takenpakket gericht op kwetsbare personen die niet zelfstandig of vrijwillig van de beschikbare voorzieningen gebruik maken. Met ingang van 2003 werd de OGGZ in de Wet Collectieve Preventie Volksgezondheid (WCPV) opgenomen. Alle gemeenten zijn hier in meer of mindere mate mee aan de slag gegaan. Meestal voer(d)en gemeenten de OGGZ-taken uit in regionaal verband, waarbij GGD'en en centrumgemeenten een belangrijke coördinerende en uitvoerende rol vervul(d)den. De taken varieerden van collectieve preventie, beleidsadvisering en rampenbestrijding tot crisisopvang, bemoeizorg en meldpunten.

Sinds 1 januari 2007 valt de OGGZ onder de WMO. Drie van de negen prestatievelden betreffen de sociaal kwetsbare groep(en) die OGGZ-doelgroep genoemd kan worden. Deze drie, die nauw met elkaar samenhangen, zijn:

- het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder sociale pensions en vrouwenopvang
- het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg
- het bevorderen van verslavingsbeleid

Het betreft de zorg die geboden wordt aan sociaal kwetsbare mensen en hun omgeving. Vaak vragen anderen (buren, politie) om hulp; de persoon waar het om gaat, kan of wil geen adequate hulpvraag stellen. De reguliere hulpverlening is

buiten beeld, met als gevolg dat de problematiek zichtbaar wordt in het openbare domein. Het gaat binnen dat kader dan bijv. om dak- en thuislozen, mensen met een psychische en/of sociale handicap, mensen met een verslaving en slachtoffers van huiselijk geweld. In hoofdstuk 4 wordt nader op enkele van deze groepen ingegaan.

OGGZ-convenant 2003

De tien gemeenten in de regio's Midden- en Zuid-Kennemerland, waaronder Bloemendaal, hebben in 2003 met een groot aantal instellingen, de zg. ketenpartners, een OGGZ-convenant gesloten.

Een aantal ketenpartners:

- Blijf van m'n Lijf Haarlem
- Brijder Stichting
- Bureau Jeugdzorg
- De Geestgronden
- Dak- en Thuislozenverbond
- GGD Kennemerland
- Jeugdriagg
- Regiopolitie
- Leger des Heils
- Stichting Maatschappelijke Dienstverlening (thans Kontext)

Met de ketenpartners werd afgesproken de activiteiten op een zodanige manier aan te bieden dat, uitgaande van de behoefte van de cliënt en zijn of haar omgeving, een beroep gedaan wordt op het (her)nemen van de regie over het eigen leven.

Er werd ook afgesproken een aantal samenwerkingsverbanden in het leven te roepen:

- BOOK: Het Bestuurlijk Overleg OGGZ Kennemerland, een besluitvormend samenwerkingsverband
- Een samenwerkingsverband van financiers: gemeenten, Zorgkantoor, GGD Kennemerland
- Een samenwerkingsverband op managementniveau ('het Platform')
- Samenwerkingsverbanden op uitvoerend niveau en een Straatoverleg

Het basisaanbod aan OGGZ-activiteiten bestond uit:

- Preventie: schoolmaatschappelijk werk; interventie overlast hangjongeren; project hellend pad; project integrale aanpak schooluitval
- vroegsignalering en bemoeizorg:
- crisisopvang en acute zorg
- dak- en thuislozenzorg
- overige zorg en opvang
- specifiek aanbod voor slachtoffers van geweld in huiselijke kring
- maatschappelijk herstel
- psychosociale hulpverlening bij rampen en ongevallen

Met de inwerkingtreding van de WMO is de laatste activiteit komen te vervallen.

Werkplan OGGZ 2006 – 2008

Eind 2005 is het OGGZ Convenant geëvalueerd. Daaruit zijn verbeterpunten naar voren gekomen die door het Bestuurlijk Overleg in het Werkplan OGGZ 2006-2008 zijn ondergebracht. Hierna zullen deze actie-/verbeterpunten worden toegelicht. Eind 2006 is ook het Netwerk Huiselijk Geweld bestuurlijk ingebed bij het Bestuurlijk Overleg OGGZ Kennemerland.

Actiepunt 1: schakelstation

In september 2004 is het Schakelstation van start gegaan na ondertekening van de samenwerkingsovereenkomst voor 'Kwetsbare mensen met zorgmijndend gedrag in Zuid-Kennemerland'. De ketenpartners willen de kwaliteit van leven van deze mensen en hun omgeving verbeteren en hiermee de overlast voor de samenleving verminderen. De ketensamenwerking moet o.a. leiden tot:

- signalering en aanpak van ondervonden knelpunten

- inzicht in aard en omvang van de problematiek
- een centraal meld- en coördinatiepunt voor cliënten en instellingen bij de GGD

In 2006 is uit een evaluatie een nieuwe werkwijze voortgekomen die de samenwerking tussen de mentoren moet verbeteren. Deze is inmiddels geïmplementeerd. Er zijn ruim twintig Schakelstationmentoren die samenwerken in kernteams, die zorgnetwerken rondom de cliënt kunnen 'smeden'. De kernteams begeleiden gezamenlijk ruim 200 zorgmijders en daklozen. De GGD regisseert de samenwerking en leidt de cliënten toe. De mentoren zijn in de dienst bij o.a. De Geestgronden, Kontext, De Brijderstichting en het Leger des Heils. In 2007 moet de schakeling met jeugdzorg en met reclassering nadere vorm krijgen.

Actiepunt 2: crisisketen

Voor o.a. de regio Zuid-Kennemerland is de crisisketen beschreven. Doelgroep is volwassen mensen met een psychische of psychosociale crisis buiten kantooruren. Er is een stroomschema gemaakt voor de te volgen stappen in geval van zo'n crisis en een overzicht van het zorgaanbod na de crisisafhandeling. Tussen de politie en de GGD zijn afspraken gemaakt hoe de politie handelt als zij een verward of overspannen persoon aantreffen. Uit de eerste ervaringen blijkt dat de politie de GGD beter dan voorheen weet te vinden.

Actiepunt 3: opvang- en woonketen

Er bestaat behoefte aan woonvoorzieningen voor de OGGZ-doelgroep. De OGGZ Opvang- en Woonketen, die ingaat op de doorstroming, de witte vlekken en de prioriteiten daarin, is beschreven. De (centrum) gemeente Haarlem gebruikt deze beschrijving bij de planvorming.

Actiepunt 4: vangnet Jeugd

Het Bestuurlijk Overleg wil al vanaf 2003 komen tot een Vangnet jeugd. Dat kan, dankzij een subsidie uit de Impuls Opvoed- en gezinsondersteuning van het ministerie van VWS. De impuls wil het 'bereik van risicogezinnen en -jeugdigen vergroten, en beter inzicht krijgen in de effectiviteit van interventies en methodes op lokaal niveau'. Bureau jeugdzorg – trekker van deze activiteit – zet de middelen voor het onderdeel 'zorgcoördinatie' als volgt in:

1. De opzet van een Jeugd-OGGZ-keten. Bureau jeugdzorg bouwt een Vangnet jeugd met een verbinding naar het schakelstation
2. Zorgcoördinatie: in september 2006 is een zorgcoördinator-jeugd bij de GGD aangesteld. Deze heeft als taak om gezinnen en jeugdigen op te sporen die kampen met meervoudige problematiek en niet de zorg krijgen die zij nodig hebben. Zij worden geleid naar het vangnet Jeugd en het Schakelstation.

In de eerste helft van 2007 is het Vangnet Jeugd van start gegaan.

Actiepunt 5: ketensamenwerking ex-gedetineerden

Het Bestuurlijk Overleg wil de nazorg aan ex-gedetineerden in o.a. Zuid-Kennemerland in kaart brengen. Voor alle gedetineerden die uit justitiële inrichtingen komen, moet goede overdracht plaatsvinden op het gebied van identiteitsdocumenten, inkomen, huisvesting en zorg. Sinds 1 januari 2006 zijn gemeenten verantwoordelijk voor deze nazorg. Uit cijfers van justitie (2005) blijkt dat ruim 90% van de gedetineerden zonder nazorgtraject de justitiële inrichting verlaat. Voor een aantal van hen verloopt terugkeer in de maatschappij problematisch. Reclassering Nederland brengt samen met gemeenten het probleem in kaart evenals de afspraken die er al bestaan, en maakt vervolgens samenwerkingsafspraken tussen betrokken instanties om de nazorg te verbeteren. Aansluiting bij de ketenaanpak van veelplegers en bij het Schakelstation wordt uitgewerkt.

Actiepunt 6: communicatieplan OGGZ, incl. huiselijk geweld

Er bestaat behoefte aan informatie-uitwisseling tussen de verschillende lagen in de participerende organisaties: bestuur, management, teamleiders/uitvoerenden; mentoren hebben behoefte aan hele praktische informatie (over Schakelstation-afspraken en bijvoorbeeld verwijzingsmogelijkheden) en de informatie aan burgers kan beter. Een en ander dient te worden opgenomen in een communicatieplan.

Actiepunt 7: ketensamenwerking dagbesteding

Het aanbod op het gebied van dagbesteding en sociale activering is groot, maar sluit niet altijd aan op de behoeften van de OGGZ- cliënt. Het doel van de ketensamenwerking is om samen met de cliënt passende dagbesteding te vinden of te creëren. De samenwerking moet duidelijk maken of het aanbod inzichtelijk en voldoende is, aansluit bij de cliënt en hoe de cliënt op de juiste plek terecht komt. Het actiepoint wordt uitgewerkt in de Platforms OGGZ en in het bestuurlijk Overleg.

Hoofdstuk 5 kleine doelgroepen

5.1 algemeen

Het ondersteuningsaanbod aan kwetsbare mensen is een belangrijk onderdeel van de lokale invulling van de Wet maatschappelijke ondersteuning. Het is, in het algemeen, voor een gemeente moeilijk om te bepalen welke ondersteuning het beste past bij deze mensen. In de Wmo is de verplichting opgenomen om ook de zg. kleine doelgroepen bij de beleidsvoering te betrekken. In het plan moet worden aangegeven hoe dat is gebeurd.

Door actieve inspanningen om kennis te maken met de leefwereld van verschillende groepen kwetsbare mensen, kan een adequaat aanbod ontwikkeld worden om participatie mogelijk te maken. Kwetsbare groepen slagen er door de bank genomen zeer moeilijk in hun boodschap over te brengen. Vanwege hun beperkingen nemen zij zelden deel aan vormen van reguliere cliëntenraadpleging of inspraak, waarbij vooral de burger die goed voor zijn belangen op kan komen en zijn standpunten goed kan onderbouwen en verwoorden zich laat horen. Voor het verkrijgen van informatie ten behoeve van het 4-jarig beleidsplan dien(d)en dus andere wegen bewandeld te worden.

Onder specifieke of kleine doelgroepen worden verstaan: *“mensen die vanwege een beperking of psychisch probleem minder goed kunnen functioneren en/of voor anderen niet goed invoelbaar gedrag vertonen”*. Het gaat dan om:

1. mensen met een verstandelijke beperking
2. ouderen met psychogeriatrische problemen die zich niet meer goed op de samenleving oriënteren
3. mensen met ernstige en langdurige psychiatrische klachten
  - 4a. zorgwekkende zorgmijders
  - 4b. mensen met verslavingsproblemen
  - 4c. daklozen
5. “stille”slachtoffers huiselijk geweld
6. mensen met een zintuiglijke beperking

Relevante informatie over de groepen heeft de gemeente (vooral) verkregen via de zg. intermediairs: beroepskrachten of vrijwilligers verbonden aan instellingen die werken voor de doelgroep, bijv. het Leger des Heils, Welzijn Bloemendaal en door literatuuronderzoek.

De specifieke doelgroepen nader bekeken:

1. Mensen met een verstandelijke beperking

Mensen met een verstandelijke handicap hebben, in meer of mindere mate, ondersteuning nodig bij het uitvoeren van activiteiten. Ze wonen op allerlei plekken: in huizen voor groepswonen, op grote instellingsterreinen, zelfstandig of bij hun ouders. In totaal (landelijk niveau) gaat het om ca. 81.000 personen, van wie er 47.000 in een instelling wonen. Deze aantallen zijn over de jaren heen redelijk stabiel. Gegevens over het aantal Bloemendalers met een verstandelijke beperking zijn niet voorhanden, mede omdat niet iedereen bij een organisatie is aangesloten. Hiernaar zal de komende jaren onderzoek worden verricht.

2. Ouderen met psychogeriatrische problemen die zich niet meer op de samenleving oriënteren

Sociaal geïsoleerde ouderen die zich niet meer op de samenleving oriënteren hebben vaak te maken met psychische (psychogeriatrisch: samenhangend met de hoge leeftijd) klachten. In relatie tot de Wmo wordt vaak gesproken over eenzame ouderen. Ongeveer 10-11% van de ouderen voelt zich matig tot ernstig eenzaam. Een deel daarvan voelt zich weliswaar eenzaam, maar heeft geen ernstige beperkingen en neemt deel in sociaal contact en maatschappelijke participatie. Er is een groep die daar wel moeite mee heeft: de ouderen met psychogeriatrische problemen die zich niet meer op de samenleving oriënteren. Veel van hen zijn eenzaam of berusten in hun isolement. Door het isolement verergeren de psychogeriatrische problemen vaak extra snel en krijgen zij minder informele zorg. Dementie en psychische problemen ten gevolge van andere aandoeningen – zoals beroerte, diabetes, hartproblemen – zijn de meest voorkomende ernstige psychische problemen onder ouderen. Ook depressies en angsten komen vaak voor, alleen, maar ook in combinatie met elkaar of met dementie. In Nederland zijn er in totaal ongeveer 100.000 ouderen met psychiatrische/psychogeriatrische problemen. Door de dubbele vergrijzing en de toename van het aantal klachten met de leeftijd, zal het aantal ouderen met psychogeriatrische problemen verder stijgen.

Via het project 'bestrijdingeenzaamheid' – dat wordt uitgevoerd door Welzijn Bloemendaal – wordt aandacht besteed aan deze groep. In totaal nemen ongeveer .. personen aan het project deel.

3. Mensen met ernstige en langdurige psychiatrische klachten

In Nederland hebben ongeveer 72.000 volwassenen ernstige en langdurige psychiatrische klachten waarbij ze regelmatig of langdurig opgenomen worden voor behandeling in een GGZ-instelling. Ongeveer 64.000 van hen wonen thuis. Dit zijn er ongeveer 64 per 10.000 inwoners. Ongeveer 40.000 van de thuiswonenden worden begeleid door een GGZ-instelling. De overige 24.000 thuiswonenden zijn ofwel OGGZ-client (daklozen of zorgwekkende zorgmijders) ofwel personen die begeleiding krijgen in de eerste lijn of van het eigen sociale netwerk.

Specifiek Bloemendaals beleid wordt niet noodzakelijk geacht.

4a. Zorgwekkende zorgmijders

Het gaat bij deze groep vooral om mensen met psychische problemen die geen hulp willen aanvaarden, maar waarvan anderen vinden dat ze wel zorg nodig hebben. Deze zogenaamde zorgwekkende zorgmijders zijn vaak mensen zonder sociaal netwerk. In veel gevallen doen ze niets meer aan het onderhoud van de woning en de woonomgeving. Sommigen laten toe dat hun woning langzaam vervuult. Ook in communicatief opzicht stoten zij eerder mensen af dan dat zij vriendschappen opbouwen. Een deel van hen krijgt bemoeizorg om te voorkomen dat de situatie verergerd. In Nederland zijn ongeveer 15 zorgmijders per 10.000 inwoners. Zij leven vooral in de grotere gemeenten.

Via het sociaal team wordt aandacht aan de 'Bloemendaalse zorgmijders' besteed.

4b. Mensen met verslavingsproblemen

Mensen kunnen aan verschillende middelen verslaafd zijn. De meest gebruikte verslavende middelen zijn alcohol, drugs en middelen tegen slapeloosheid, stress en angst. De groep die de laatste middelen gebruikt wordt gezien als een groep met (ernstige) psychische problemen.

Veel alcoholverslaafden leiden een op het oog normaal sociaal leven. Vaak zullen zij het bestaan van een probleem ontkennen. Wanneer zij door hun probleem niet meer goed kunnen functioneren, ontstaat sluipenderwijs een multiprobleemsituatie: baanverlies, relatieproblemen, eventueel agressie, gezondheidsproblemen en schuldenproblematiek. Landelijk gezien is ongeveer 150 op de 10.000 inwoners alcoholverslaafd.

Drugsverslaafden hebben vaak problemen op veel levensgebieden. Het gebruik en alles wat nodig is om te kunnen gebruiken staat centraal in hun leven. Om in hun dagelijkse behoefte te voorzien, hebben ze veel geld nodig. Veel gebruikers verkrijgen dat via illegale praktijken. Ook is er vrij vaak sprake van onderling geweld. Drugsgebruikers veroorzaken hierdoor veel overlast voor anderen in de directe omgeving. Zo lang iemand alleen maar bezig is met het gebruik, is het nauwelijks mogelijk hem te betrekken bij welke vorm van participatie dan ook. Het leven staat in het teken van geld en drugs. Onder drugsgebruikers zijn veel mensen met ernstige psychiatrische problemen en/of beperkte verstandelijke vermogens. Landelijk gezien zijn er op elke 10.000 inwoners 20 problematische harddrugsgebruikers.

Overlast door (vaste) groepen drugsgebruikers kent Bloemendaal niet. Een aantal individuele gebruikers wordt door de boa's en de politie in de gaten gehouden. Met enige regelmaat moeten politie, reddingsbrigade en de ambulancedienst tijdens strandfeesten in actie komen. In het kader van het preventief jeugdbeleid wordt voorlichting gegeven over (de gevolgen van het) gebruik van alcohol en drugs. Aan de problematiek wordt voorts o.a. via de Brijderstichting en in regionaal verband – via het OGGZ- beleid- aandacht besteed.

4c daklozen

Daklozen zijn mensen die tijdelijk zonder woning zitten, na het opbreken van een huishouden door ruzie of een huisuitzetting door huurachterstand of overlastproblematiek. Veel daklozen hebben verslavingsproblemen en/of psychiatrische problemen. Een kleiner aantal begeeft zich in de kleine criminaliteit (vooral diefstal). Daklozenproblematiek speelt eigenlijk niet in Bloemendaal. In Haarlem wel, er is daar ook een opvangvoorziening. Landelijk gezien bedraagt het aantal daklozen ongeveer 20 op elke 10.000 inwoners, het aantal 'potentieel daklozen' bedraagt rond de 45 op elke 10.000 inwoners. Experts schatten het aantal zwerfjongeren (tussen de 15 en 23 jaar) op ongeveer 5.000

5. 'stille' slachtoffers van huiselijk geweld

Huiselijk geweld is geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd. Het kan gaan om lichamelijk en seksueel geweld, zoals bedreiging en stalking. Huiselijk geweld kan de vorm aannemen van kindermishandeling en seksueel kindermisbruik, partnerrelatiegeweld in alle denkbare verschijningsvormen en mishandeling of verwaarlozing van ouderen. Een kenmerk van huiselijk geweld is dat de slachtoffers zich pas zeer laat melden, velen dragen hun leed in stilte.

Het aantal personen jaarlijks betrokken bij huiselijk geweld is hoog. Inwoners van Bloemendaal hebben de mogelijkheid zich te wenden tot het advies- en steunpunt huiselijk geweld, resp. het advies- en meldpunt kindermishandeling, beide gevestigd te Haarlem. Opgemerkt wordt nog dat huiselijk geweld eerder wordt gezien als een hulpverlenings- dan een veiligheidsvraagstuk. Dit betekent dat veel energie wordt gestoken in opvang en nazorg. Het aantal in 2006 bij de politie geregistreerde meldingen en aangiften ter zake van huiselijk geweld in de gemeente Bloemendaal bedroeg respectievelijk 26 en 10. Eergerelateerd geweld lijkt niet voor te komen. Voor informatie over (maatregelen m.b.t.) kindermishandeling wordt verwezen naar paragraaf 3.2

6. mensen met een zintuiglijke beperking

Mensen met een zintuiglijke beperking, die daarvan zoveel hinder ondervinden dat sprake is van een handicap, zijn in drie groepen in te delen:

- mensen met een auditieve handicap (zeer slechthorend of doof)
- mensen met een visuele handicap (zeer slechtziend of blind)
- mensen met een dubbele zintuiglijke handicap (doofblind)

Doofheid is een ingrijpende handicap en ook de slechthorendheid kan de communicatie met (horende) anderen flink belemmeren. Gehoorverlies heeft met name invloed op de psychosociale gezondheid. Plots- en laatdoven ondervinden bijkomende psychische problemen vanwege de grote impact van het op latere leeftijd doof worden. Zij hebben een specifieke communicatiebehoefte omdat zij de gebarentaal onvoldoend beheersen. Communicatieproblemen gelden alleen voor de communicatie tussen doven en horenden.

In Nederland zijn ca. een miljoen slechthorenden en doven. Ongeveer de helft heeft er zodanig last van dat zij hierdoor in hun sociaal functioneren beperkingen ondervinden. Ongeveer 30.000 personen – ongeveer 19 op elke 10.000 inwoners –

zijn zeer slechthorend of doof. Informatie over het aantal Bloemendaalse doven/slechthorenden is (nog niet) voorhanden. Afgaande op de landelijke cijfers gaat het om ca. 30 zeer slechthorenden/doven. Over hun specifieke problemen is dan ook nog weinig bekend.

Net als bij doven en slechthorenden is bij mensen met visuele beperkingen de kans op psychosociale problemen groter dan gemiddeld. Omdat het onderhouden van contacten en het verwerken van informatie extra veel moeite kost. Zelfstandig reizen is niet altijd mogelijk en veel informatie wordt uitsluitend schriftelijk aangeboden. Ook hier speelt dat anderen onvoldoende rekening met hen houden en dat veel mensen hen mijden als ze de kans krijgen. In Nederland zijn 300.000 (zeer) ernstig slechtzienden en blinden (bijna 200 per 10.000 inwoners). Informatie over het aantal Bloemendaalse slechthorenden en doven is nog niet voorhanden. Over hun specifieke problemen is dan ook nog weinig bekend. De bibliotheek kan voorzien in de behoefte aan braille- en luisterboeken.

Hoofdstuk 6 Geplande acties in de periode 2008 - 2011

Prestatievelden	Actie
Leefbaarheid en sociale samenhang	<p><u>Speelvoorzieningen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Jaarlijks twee openbare speelplaatsen opknappen; rekening houden gehandicapte kinderen - Jaarlijks in elke dorpskern twee straatspeeldagen organiseren - Ondersteuning Jeugdhonk Vogelenzang continueren; aantal jeugdhonken zo mogelijk uitbreiden <p><u>Peuterspeelzalen – kinderopvang</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Subsidieverlening aan Bloemendaalse peuterspeelzalen continueren - Verordening peuterspeelzaalwerk opstellen, met daarin subsidie- en kwaliteitscriteria - In elke kern minimaal één voorziening voor kinderopvang - Schoolbesturen ondersteunen bij realiseren voor- en naschoolse opvang <p><u>Onderwijs</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - continueren financiële ondersteuning scholen op het gebied van: godsdienstonderwijs, vakonderwijs, milieueducatie, kunsteducatie en voorzieningen/activiteiten op het gebied van WO II - in elke kern ten minste één brede school realiseren <p><u>Sport</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - jaarlijkse huldiging sportkampioenen op een vast tijdstip in het jaar (september) - continueren subsidieverlening aan/handhaven budgetten: <ul style="list-style-type: none"> • schoolsportcommissie • stichting paardrijden gehandicapten • stichting rolstoelhockey • stichting gehandicaptensport • jeugdsportsubsidie + jeugdsportpas - onderzoek doen naar de toegankelijkheid van gemeentelijke sportaccommodaties voor

	<p>gehandicapten</p> <ul style="list-style-type: none"> - peilen of er voldoende draagvlak bestaat voor een periodiek grootschalig sportfestijn, telkens te organiseren in een andere dorpskern, waarbij de organisatie voor een groot deel in handen van de inwoners/plaatselijke verenigingen wordt gelegd. <p><u>Veiligheidsbeleid</u></p> <p><u>Voorzieningen in dorpskernen</u></p> <p>-</p>
Preventief jeugdbeleid:	<p><i>Informatie aan opvoeders, kinderen en jongeren</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - het geven van voorlichting - het verstrekken van informatie - het beantwoorden van specifieke vragen naar informatie over opvoeden en opgroeien <p><i>Signalering</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - deskundigheidsbevordering - toepassen meldcode/protocol kindermishandeling door instellingen die met kinderen en jongeren werken - afspraken met Bureau Jeugdzorg maken over verwijzingen naar het bureau en meldingen bij het AMK bij ernstige problemen. <p><i>Toeleiding tot het gemeentelijk hulpaanbod</i> - sociale kaart</p> <p>Voorlichting verstrekken – via thema-avonden – over:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gebruik van alcohol en drugs - stellen van regels en grenzen
Het geven van advies, informatie en cliëntondersteuning	
Mantelzorgers en vrijwilligers	
Bevorderen deelname	
Individuele voorzieningen	
Maatschappelijke opvang, OGGZ en	

verslavingsbeleid	
-------------------	--

Bijlage A   **Overzicht inkomsten en uitgaven in het kader van de WMO**

Bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en kernen	2008	2009	2010	2011
Oranjecomités	7.818	7.934	8.053	8.173
Stichting Ons Bloemendaal	535	543	551	559
Muziekvereniging Kunst na Arbeid	535	543	551	559
Jeugdsportsubsidies	26.380	26.776	27.172	27.580
Budget Sportstimulering	5.895	5.983	6.071	6.162
Antenne Bloemendaal	6.792	6.894	6.996	7.100
Jeugdthonk Vogelenzang	257	261	265	269
Peuterspeelzaalwerk	121.120	122.937	124.754	126.625
Algemene bejaardenvereniging Vogelenzang	2.012	2.042	2.072	2.103
Meer Bewegen Voor Ouderen	8.662	8.792	8.922	9.055
De Zonnebloem	799	811	823	835
Lokaal veiligheidsbeleid	70.565	71.623	72.681	73.771
Onderhoud/vervanging en renovatie van speelvoorzieningen	51.950	52.729	53.508	54.310
Speelvoorzieningen gehandicapte kinderen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Cultureel Jongeren Paspoort	1.781	1.808	1.835	1.863
Milieueducatie scholen	14.784	15.006	15.228	15.456
Godsdienstonderwijs	4.127	4.189	4.251	4.314
Vakonderwijs	163.511	165.964	168.417	170.943
Bijdrage HALT	9.126	9.263	9.400	9.541
Kunsteducatie	12.500	12.500	12.500	12.500
Totaal				

Preventief jeugdbeleid	2008	2009	2010	2011
Opvoedwinkel	2.157	2.189	2.221	2.254
Netwerken 12- en 12+	11.814	11.991	12.168	12.350
Jeugdgezondheidszorg Kennemerland (0 - 4 jaar)	219.027	222.312	225.597	228.981
GGD Kennemerland (4 – 19 jaar)	206.679	209.779	212.879	216.072
(intensivering) jeugdbeleid algemeen	108.000	109.621	111.242	112.910
Organisatiekosten jeugdbeleid	30.343	30.798	31.253	31.721

Informatie, advies en cliëntondersteuning	2008	2009	2010	2011
Lokaal Loket/Welzijn Bloemendaal				
Bibliotheek Duinrand	409.392	415.442	421.674	427.999
Beraad Ouderen Bonden	1.600	1.624	1.648	1.673
Stichting Kontext (maatschappelijke dienstverlening)	74.819	75.941	77.063	78.218

Mantelzorg en vrijwilligers, bevorderen deelname aan het maatschappelijk verkeer, individuele voorzieningen	2008	2009	2010	2011
Vrijwilligerscentrale Haarlem	1.532	1.532	1.532	1.532
Stimuleringsregeling Vrijwilligerswerk	8.000	8.000	8.000	8.000
Sportsupport (gehandicapten sport)	2.434	2.471	2.508	2.545
Stichting 't WEB	2.908	2.952	2.996	3.040
Wonen Plus (Welzijn Bloemendaal)	39.561	40.154	40.747	41.358
Stichting Paardrijden Gehandicapten	1.014	1.029	1.044	1.059
Stichting Rolstoelhockey	1.335	1.355	1.375	1.395
Uitgaven huishoudelijke verzorging	1.034.461	1.034.461	1.034.461	1.034.461
Uitgaven Persoonsgebonden Budget	98.719	98.719	98.719	98.719
Vervoersvoorzieningen (voorheen Wvg)	491.463	491.463	491.463	491.463
Rolstoelvoorzieningen (voorheen Wvg)	235.000	235.000	235.000	235.000
Woonvoorzieningen (voorheen Wvg)	348.000	348.000	348.000	348.000
Uitgaven Besluit Bijdrage AWBZ-gemeenten (Bbag)	44.838	44.838	44.838	44.838
Uitgaven Diensten bij wonen met zorg (Dwz)	57.397	57.397	57.397	57.397
Coördinatie vrijwillige thuiszorg en mantelzorg	5.446	5.446	5.446	5.446
Vorming, training en advies	708	708	708	708
Collectieve GGZ-preventie	8.478	8.478	8.478	8.478

Maatschappelijke opvang, OGGZ en verslavingsbeleid	2008	2009	2010	2011
Maatschappelijke Opvang Drugsverslaafden	3.481	3.533	3.585	3.638

Stichting Slachtofferhulp	3.546	3.599	3.652	3.706
Brijderstichting	-	-	-	-